

Cena 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Орган
ГП Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 3 (151) БЕЛАСТОК, 18 СТУДЗЕНЯ 1959 года Год IV

Ці можам выканаць?

Хто пабываў хоць раз у Кракаве і быў на Вавэлі, напэўна любаваўся мурам, які аддзяляе вавэльскі замак ад горада. Мур гэты будаваны быў, як і многае іншае ў Кракаве, грамадскім чынам. Кракаўяне ганарацца сваімі будоўлямі, цэняць іх і клапоцяцца аб іх захаванні. Нашы маладыя пісакі на такіх мурах, маючы мел у руках, часта выпрацоўваюць свой почарк, нярэдка ўжываючы ў гэтым не вельмі прыгожыя словы. Але толькі не на мурах кракаўскага Вавэля. Там знаходзяцца іншыя надпісы, якімі кракаўяне ганарацца і якія цэняць. Там знаходзяцца паглічкі з прозвішчамі ахвяраваўцаў, тых людзей, якія ўнеслі свой матэрыяльны ўклад на пабудову гэтага мура.

І нічога дзіўнага, што такія будоўлі не толькі ў Кракаве, але ўсюды, дзе яны існуюць, цэняцца. А цэняцца яны так, як цэніць добры селянін і добры рабочы сваю ўласную працу.

Гэту характэрную з'яву чалавечай псіхікі стараюцца выкарыстоўваць у грамадскай дзейнасці дзяржаўныя і грамадскія ўстановы.

І калі Беларускае грамадска-культурнае таварыства выступіла з ініцыятывай пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму, то мела між іншым, на мэце і вышэй указанае. Сёння ўжо ініцыятыва гэтая пачала павалі ажыццяўляцца. Пішу «паволі» таму, што так сапраўды ёсць. Тлумачыцца гэта канцэнтрацыяй шматлікіх акцый, і ў гэтым крыху праўды.

Справа пабудовы тысячы школ на тысячагоддзе польскай дзяржавы — гэта вельмі важная справа. Але ці можна забыцца аб тым, што мы абавязаліся выканаць? А выканаць гэта трэба. Як жа не ўшанаваць нашага народнага героя, як не ўвекавечыць памяць таго, хто не шкадаваў свайго жыцця, каб стварыць лепшую будучыню свайму народу! Гэта наш свяшчэнны абавязак! А выканаем гэта тады, калі да гэтай справы падойдзем з сэрцам. І таму нельга гэтага адкладаць на апошнюю хвіліну. Трэба мабілізаваць на гэтую справу ўсю свядомую частку нашага грамадства, а перш за ўсё настаўнікаў і школы. Тут, на мой погляд, знаходзяцца рэзервы, якія неабходна ажывіць.

На апошнім пленарным пасяджэнні ГП БГКТ гаварылася, што пры дапамозе настаўнікаў можна многа зрабіць, і гэта праўда! Аднак памятаць трэба, што не кожны настаўнік можа павесці працу ў сваім асяроддзі. Павядзе грамадскую дзейнасць той, хто мае ў гэтым асяроддзі аўтарытэт, хто дае сам прыклад у кожнай найлепшай справе. Уласны прыклад — гэта асноўнае ў выхаваўчай працы.

Што ж можа зрабіць настаўнік у гэтай справе? Кожнаму з нас вядома, што асноўная праца настаўніка — гэта навучанне і выхаванне дзяцей. І тут трэба пачаць працу ў гэтай галіне. Кожны вучань беларускай школы і не толькі беларускай, але ўсіх школ Беласточчыны павінен ведаць постаць Кастуся Каліноўскага, яго дзейнасць і ідэю, за якую ён змагаўся.

Аднаразовая гутарка ў гэтай справе не будзе дастатковай. Школа павінна жыць гэтым пытаннем кожны дзень. І толькі ў такіх умовах зможа паўстаць у кожнай школе, а нават у кожным класе камітэт пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму, задачай якога будзе збіранне грашовых складчын на гэтую мэту. Такія камітэты змогуць падняць некаторыя абавязацельствы. І вось прыклад: кожны вучань нашай школы ўносіць на пабудову помніка сімвалічную залатоўку ў год. Бо трэба нам памятаць, што гэта справа не аднаго года.

І цяпер пытанне, ці зможа вучань уплаціць такую суму. Трэба адказаць, калі вучань будзе свядомы ў справе, якую будзе ён ажыццяўляць, напэўна, такую суму знойдзе. А калі знойдуцца і такія, што не будуць мець магчымасці гэтага выканаць, хоць і цяжка гэтаму паверыць, то школьны камітэт можа арганізаваць зборку макулатуры ці іншую падобную акцыю, а свае абавязацельствы выканаць.

(Працяг на стар. 2)

17 студзеня 1945 года Чырвоная армія вызваліла Варшаву. Пасля разгрому фашысцкіх акупантаў польскі народ прыступіў да ліквідацыі цяжкіх вынікаў вайны.
Вось так выглядае новапабудаваная вуліца Маршалкоўская ў Варшаве. *Фота — ЦАФ*

Весткі з БССР

Гродзенскія выданні

У Гродна выйшаў зборнік твораў пісьменнікаў Гродзенскай вобласці п. з. «Нёман». Гэта ўжо другі зборнік. Зборнік мае наступныя раздзелы: паэзія і проза, нарысы, нашы знатныя землякі, сатыра і гумар.

У зборніку выдзяляецца новая аповесць Аляксея Карпюка п. з. «У маладыя гады». Як сам аўтар характарызуе свой твор, гэта «гісторыя пра каханне ў бурлівы час палітычных падзей, калі асабістыя пачуцці закаханых скрыжаваліся з палітычнымі перакананнямі і выцякалі з іх». Аповесць ахоплівае перыяд апошніх год санацыйнай улады і канчаецца нашымі днямі. Чытаецца з вялікай цікавасцю. Шкада, што не выйшла яшчэ яна асобнай кніжкай і таму не можам яе парэкамендаваць нашым чытачам, бо абласныя выданні неяк да нас не даходзяць.

У зборніку друкуюць, між іншым, свае новыя вершы вядомы беларускі паэт Міхась Басілёк і маладая паэтэса Данута Бічэль. У раздзеле «Нашы знатныя землякі» змяшчаюцца між іншым, матэрыялы аб рэвалюцыйнай дзейнасці Кастуся Каліноўскага на Гродзеншчыне, аб Валерыі Врублеўскім і акадэміку Карскім, друкуюцца матэрыялы судовых палітычных працэсаў.

У сувязі з 40-годдзем Беларусі каштоўную рэч выдаў таксама Абласны дом народнай творчасці ў Гродна. Гэта зборнік песень самадзейных кампазітараў Гродзеншчыны п. з. «Родны край». Зборнік налічвае 19 песень, прыгожа аформлены і практычны.

Р. Л.

Атлас Беларускай ССР

Напярэдадні 40-годдзя Рэспублікі Мінская картаграфічная фабрыка выпусціла ў свет комплексны атлас БССР. У яго падрыхтоўцы прымала ўдзел каля сямідзесяці навуковых работнікаў і картографаў Беларусі і іншых рэспублік краіны.

Атлас мае 155 карт, схем і інш. Адкрываецца ён палітычнай картай СССР і картай, якая паказвае ўдзельную вагу БССР у народнай гаспадарцы Савецкага Саюза.

Вялікую цікавасць маюць карты, якія паказваюць гушчыню насельніцтва ў Беларусі, геалагічную будову, карысныя выкапні. Значнае месца займаюць матэрыялы, якія ілюстроўваюць сярэднемесячную тэмпературу паветра, размяшчэнне тарфяных залежаў, лясоў, млекакормячых, птушак.

Цікавыя даныя прыведзены ў картах, прысвечаных народнай гаспадарцы рэспублікі. Яны даюць уяўленне аб развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі, паказваюць эканамічныя сувязі Беларусі. Частка старонкі атласа прысвячаюцца развіццю культуры, аховы здароўя. Уключаны таксама гістарычныя карты.

Першы атлас Беларускай ССР выпускаецца на беларускай і рускай мовах.

Канвеер новай канструкцыі

На Віцебскай абутковай фабрыцы «Чырвоны Кастрычнік» уведзены ў эксплуатацыю новы канвеер для апрацоўкі дэталей абутку. На ім выконваецца каля 20 розных аперацый.

Новы канвеер сканструяван інжынерна - тэхнічнымі работнікамі гэтага прадпрыемства. Ён больш зручны ў эксплуатацыі, прасцейшы і танейшы ў вырабе, а прадукцыйнасць яго на 15—20 працэнтаў вышэй прадукцыйнасці іншых падобных канвеераў. Гэта добры падарунак рабочым фабрыкі ў гонар 40-годдзя БССР.

(Працяг на стар. 2)

Ці можна выканаць?

(Працяг са стар. 1)

Яшчэ большую ролю ў гэтай справе можа адыграць сама школа. Тут ужо можна будзе выступіць з вершам і песняй (добра было б, каб з вершам аб Кастусю Каліноўскім, а ёсць такія — глядзі «Ніва» № 5, 1958 г.) перад нашым селянінам. Думаю, што жыхар нашай вёскі у такіх умовах не пашкадуе залатоўкі. Пасля такіх пачатковых прац у самай школе можна будзе стварыць такі камітэт і сярод нашага старэйшага пакалення, сярод жыхароў нашай вёскі.

Можа паважаныя чытачы скажуць, што гэта ўсё тэарэтычныя справы. Не, гэта — справы практычныя. А практычныя таму, што ажыццяўляюцца яны ў маім уласным атачэнні. Быць можа, знойдуцца і іншыя напрамкі дзейння і, напэўна, так будзе, калі знойдуцца людзі, якія з энтузіязмам падыйдуць да гэтай справы. Калі мабілізуюць больш свядомыя адзінкі нашага грамадства, калі не будуць шкадаваць сваёй працы ў гэтай справе.

Верым, што такія людзі знойдуцца ў нашым грамадстве, а будуць імі ў першую чаргу нашы настаўнікі, якія падымуць заклік нашага Таварыства і Камітэта пабудовы помніка Кастусю Каліноўскаму і панясуць яго ў гушчы нашага насельніцтва. А тады, напэўна, мы зможам выканаць нашы абавязацельствы.

Ф. БЕРНІКОВІЧ

Прамысловасць сусветнай славы ў невялікай акрузе Гера

Прыгажосць краявідаў невялікай акругі Гера, якая ляжыць у паўднёвай частцы Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, раўняецца знаходзячамуся паблізу Цюрынгскаму Лесу і Рудаўскім Горам.

Сталіца акругі — горад Гера — налічвае звыш 100.000 жыхароў, і гэта адзін з самых маладых вялікіх гарадоў ГДР.

У горадзе Гера разбудавана, больш за ўсё, сетка тэкстыльнай прамысловасці — тут прадукуецца амаль усё, што залічваецца зараз да тэкстыльнай прамысловасці: ад валокнаў — да гатовых тканін, фіранак і дываноў. Аднак, калі гаварыць аб больш значнай прамысловасці — то першае месца займае горад Ена. Горад гэты вядомы ва ўсім свеце вырабамі прадпрыемстваў Зейса. Аграмаджанае прадпрыемства Карл Зейса ў Ене з'яўляецца самым вялікім на свеце прадпрыемствам, дзе прадукуюцца розныя прылады і матэрыялы шырокага ўжывання ў дакладнай механіцы і оптыцы.

Вялікую ўвагу звяртаюць на сябе асабліва багатая прадукцыйная праграма і грамадная колькасць тэхнічных вырабаў, найвышэйшага ўзроўню і якасці. Вырабы з прадпрыемства Зейса экспартуюцца ў 80 краін.

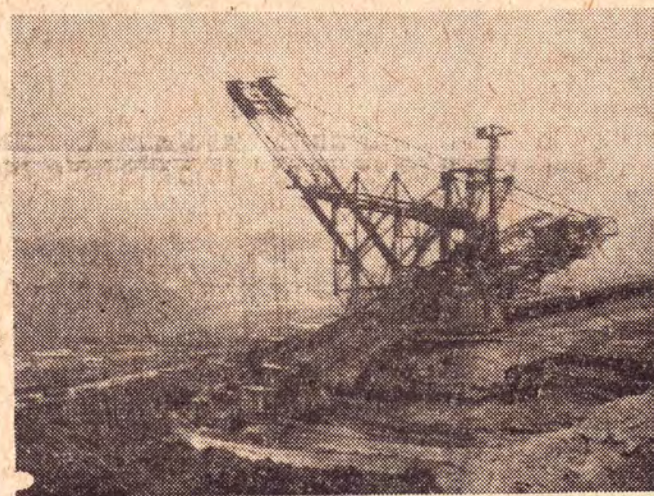
У галіне прадукцыі дакладных апаратаў, якія шмат вякоў прадукуюцца прадпрыемствам, працуе больш 17.000 асоб. Пасля 1945 г. выпрацавана тут каля 200 цалкам новых прыладаў, да якіх належаць электрычныя мікраскопы, паўнааўтаматычныя самапішучыя інфрачырвоныя спектральныя фатаметры і велізарныя люстраныя тэлескопы.

Па-за сваёй прадукцыйнай вытворчасцю прадпрыемства Зейса ў Ене займаецца піянерскай працай у галіне вымяральнай тэхнікі і рэгулюючых прыладаў, што мае вялікае значэнне для аўтаматызацыі прадукцыйных працэсаў. Пры прадукцыі новых прыладаў выкарыстоўваюцца магчымыя для застасавання ў гэтай галіне вынаходствы ядзернай фізікі.

ГЕРАРД Н. КЕГЕЛЬ

На здымку: адзін з цэхаў прадпрыемства Карл Зейса, дзе вырабляюцца розныя прылады і матэрыялы шырокага ўжывання ў дакладнай механіцы і оптыцы.

Шахта «Тураў» у Турашаве выканала гадавы план выбабыцця бурага вугалю.
На здымку фрагмент шахты «Тураў».
ЦАФ — фота — Секо

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Асвета, навука і развіццё культуры

XII Пленум ЦК ПАРП вялікую ўвагу звярнуў на далейшае развіццё асветы, навукі і культуры ў 1959 — 1965 г. г. Развіццё народнай гаспадаркі краіны, будаўніцтва сацыялізма можа быць паспяховым толькі ў тым выпадку, калі добра будзе развівацца асвета, навука, калі ўсе жыхары нашай краіны пастаянна будуць павышаць свае веды. У сучасную эпоху вялікіх адкрыццяў перамагае той, хто можа свядома выкарыстоўваць усе багацці прыроды, хто можа змяняць яе ў адпаведнасці з патрэбамі грамадства.

Вялікае значэнне павінна адыграць у гэтых адносінах польская школа, якая павінна не толькі даць вучням пэўную суму ведаў, але таксама выхаваць іх у духу сацыялістычнага патрыятызма і інтэрнацыяналізма. Таму трэба перабудаваць сістэму асветы так, каб школа рыхтавала моладзь да прадукцыйнай працы. Неабходна таксама павелічыць колькасць школ, бо да гэтага часу іх яшчэ мала. Таму прапануецца на працягу 1961—1965 г. г. пабудаваць 27 тысяч новых школьных класаў. Аднак павелічэнне колькасці школ не вырашае ўсёй праблемы. Перш за ўсё неабходна палепшыць працэс навучання, паменшыць колькасць адстаючых і адпадаючых са школ.

Рэарганізацыя сістэмы асветы павінна ісці ў напрамку падаўжання вучобы ў нялоўнай сярэдняй школе з 7 да 9 год. На працягу гэтых двух год навучэнцы змогуць атрымаць не толькі агульную адукацыю, але таксама прафесіянальную. Акрамя таго, неабходна арганізаваць 1—2-гадовую прафесіянальную адукацыю для заканчваючых ліцэі. Неабходна гэта таму, што не ўсе заканчваючыя ліцэі могуць пайсці ў вышэйшыя навучальныя ўстановы, але ўсе змогуць пайсці ў вытворчасць. Таму ўсе тыя, хто па розных прычынах не можа папасці ў вышэйшыя навучальныя ўстановы, павінны атрымаць на базе сярэдняй адукацыі прафесіянальную падрыхтоўку.

Хуткае развіццё народнай гаспадаркі патрабуе таксама хуткага развіцця навукі, сувязі яе з вытворчасцю. Асабліва вялікае значэнне набывае далейшае развіццё прыродазнаўчых навук: матэматыкі, фізікі, хіміі, біялогіі і г. д. Развіццё навукі можа адбывацца толькі тады, калі яна служыць народнай гаспадарцы, калі выцякае з патрэб народнай гаспадаркі. Аднак каб навука магла свабодна развівацца, неабходна падтрымліваць сувязь з сусветнай навукай, засвойваць дасягненні зарубежнай навукі.

Дырэктывы XII Пленума ЦК звяртаюць таксама ўвагу на далейшае развіццё культуры. Будаўніцтва сацыялізма азначае развіццё не толькі народнай гаспадаркі, але таксама масавае развіццё культуры. Неабходна павялічваць колькасць кінатэатраў. Неабходна павялічваць колькасць бібліятэк, дамоў культуры, радыёпрыёмнікаў, тэлевізараў і г. д. Развіццё культуры не павінна быць абмежавана гарадамі. Культурнае развіццё павінна ахапіць рабочыя пасёлкі і вёскі. Усё гэта дазволіць на працягу 1961—1965 г. г. значна змяніць не толькі эканамічнае, але і культурнае становішча ў краіне.

У. Л.

Весткі з БССР

(Працяг са старонкі 1)

Навука ў Беларускай ССР

Да Кастрычніка ў Беларусі не было навуковых устаноў. Уся навуковая работа вялася тады на дзвюх маленькіх даследчых сельскагаспадарчых станцыях.

Цяпер у Беларускай ССР навуковая работа праводзіцца у 83 навукова - даследчых установах і 24 вышэйшых навучальных установах. У БССР працуюць Акадэмія навук і Акадэмія сельскагаспадарчых навук.

У 1913 годзе на дзвюх даследчых станцыях Беларусі працавалі толькі 6 спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй.

Зараз у Беларускай рэспубліцы налічваецца больш чым 5 тысяч нанавуковых работнікаў — доктараў і кандыдатаў навук.

Да рэвалюцыі ў Беларусі не было ніводнай вышэйшай навучальнай установы.

Цяпер у 24 вышэйшых навучальных установах БССР вучыцца больш як 54 тысячы студэнтаў.

Выстаўка выяўленчага мастацтва Беларусі

У Дзяржаўным мастацкім музеі ў Мінску 28 снежня адкрылася юбілейная выстаўка выяўленчага мастацтва Беларусі, прысвечаная 40-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі.

Гістарычна - рэвалюцыйнай тэме, звязаная з 40-годдзем БССР і Кампартыі Беларусі, адведзены дзве залы. У працах мастакоў раскрываецца вобраз геніяльнага правадыра У. І. Леніна, падзеі Вялікага Кастрычніка і грамадзянскай вайны, станаўленне Савецкай улады. Многа ёсць прац, прысвечаных Вялікай Айчыннай вайне і гераізму народных мсціўцаў — партызан. (ач)

Новы праект міра

10 студзеня Міністр замежных спраў СССР Грамыка прыняў Часовага Упаўнаважанага ў справах ЗША ў СССР Дэвіса і ўручыў яму Праект Мірнага дагавору з Германіяй і адпаведную ноту Урада СССР да Урада ЗША. Праект Мірнага дагавору з Германіяй і адпаведныя ноты ўручаны таксама паслам Англіі і Францыі.

Гэтыя тэлеграфныя весткі агенцтва ТАСС маланкай пранесліся па свету. Савецкі Саюз выступіў з новымі прапановамі адносна ўладжання нямецкай праблемы.

Ужо неаднаразова былі мы сведкамі клапатлівых стараньняў з боку СССР у справе падпісання з Германіяй мірнага дагавору. Савецкі ўрад заўсёды сцвярджаў, што брак такога дагавору паважна камплікуе становішча ў цэлай Еўропе.

Пазнаёмімся з асноўнымі пунктамі праекта СССР.

Праект прадугледжвае выключэнне Германіі з усялякіх ваенных саюзаў, накіраваных супраць якой-небудзь дзяржавы, падпісваючай мірны дагавор. Граніцы Нямеччыны вызначаюцца паводле становішча на 1 студзеня 1959 г. Германія павінна адмовіцца ад усялякіх праў, правааснаванняў і прэтэнзій на былыя германскія тэрыторыі на ўсход ад лініі, праходзячай ад Балтыйскага мора па Одэры і Нэйсе да чэхаславацкай граніцы, улучаючы тэрыторыі былой Усходняй Прусіі, тэрыторыю былога горада Данцыг, а таксама былога горада Кенігсберг і прылягаючы да яго раён.

Паводле праекта, Германія прызнае неправамоцнасць Мюнхенскага дагавору са ўсімі выцякаючымі з яго паслядоўнасцямі і заяўляе, што тэрыторыю былой так званай Судэцкай акругі будзе заўсёды прызнаваць як непарушную частку Чэхаславакіі.

Германія прызнае, што тэрыторыя Эльзас-Латарынгіі з'яўляецца складовай часткай Францыі. Саарская акруга ўваходзіць у склад Германіі. Далей праект кажа, што Германія прызнае поўную сілу Дзяржаўнага Дагавору аб устанаўленні незалежнай і дэмакратычнай Аўстрыі з 15 мая 1955 года і змяшчаўшайся ў ім забароны аншлюса.

Незалежна ад гэтага ў праекце дагавору прадбачваецца, што Германія абавяжацца не дапусціць пад пагрозай угалоўнага пакарання адраджэння, існавання і дзейнасці нацыянал - сацыялістычнай партыі, мілітарыстычных і рэваншысцкіх арганізацый. Германія абавяжацца распусціць і забараніць дзейнасць усіх арганізацый, у тым ліку эміграцкіх, якія вядуць варожую дзейнасць супраць любое з Саюзных і Злучаных Дзяржаў.

Праект прадугледжвае забарону прадукцыі, куплі і эксперыментаў любых відаў ядзернай зброі і іншых сродкаў масавага знішчэння. Гэта самае адносіцца і да любых відаў ракет і кіруемых снарадаў, а таксама апаратуры і ўстановак да выкідвання іх ці кіравання.

Вось гэта і ёсць асноўныя пункты савецкага праекта. Нават самы павярхоўны агляд іх прыводзіць нас да аднаго вываду. Ажыццяўленне праекта сталася б пераломным пунктам у гісторыі Еўропы. Свет пазбавіўся б ад няўпэўненасці ў заўтрашнім дні, ад пастаяннай пагрозы адвечнага германскага мілітарызма, які, як чума, вісіць над мірам.

ХВЕДАР АСІНІЧ

Стварэнне беларускай дзяржаўнасці 2)

С. П. МАРГУНСКІ

Варожыя дзеянні беларускіх нацыяналістаў

Беларускія буржуазныя нацыяналісты, якія імкнуліся захапіць уладу, карыстаючыся самымі разнастайнымі спосабамі маскіроўкі, стараліся перашкодзіць умацаванню органаў савецкай улады ў Беларусі і на Заходнім фронце. Яны не прызнавалі выканаўчага камітэта Заходняй вобласці і фронта органам улады ў Беларусі, спрабавалі супрацьпаставіць яму свой орган «улады» — «Усебеларускі Савет», які яны хацелі стварыць у мэтах як быццам бы «умацавання рэспубліканска - дэмакратычнага ладу ў граніцах Беларускай зямлі».

У той час, калі партыя бальшавікоў накіроўвала ўсе свае сілы на ўмацаванне ўлады Саветаў, заклікала працоўныя масы і салдат да аб'яднання вакол Саветаў, рабочых салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў, як адзіных органаў улады дыктатуры пралетарыята, беларускія нацыяналістычныя арганізацыі з першых жа дзён Кастрычніцкай рэвалюцыі паступілі да арганізацыі чыста нацыяналістычнага руху ў асяроддзі беларускага насельніцтва, імкнуліся павесці беларускі народ па фальшываму шляху і выкарыстаць гэты рух у сваіх інтарэсах. Беларускія буржуазныя нацыяналісты прыкладалі ўсе намаганні, каб адарваць беларускіх рабочых і сялян ад рускага народа, раскалоць адзіны фронт рэвалюцыйнай барацьбы за ўмацаванне ўлады Саветаў, заклікалі беларускіх рабочых і сялян да стварэння «Беларускай дэмакратычнай аўтаномнай рэспублікі».

15 снежня 1917 года «Беларуская рада» сумесна з іншымі нацыяналістычнымі арганізацыямі склікала ў Мінску так званы «Першы Усебеларускі кангрэс». У скліканні гэтага «кангрэса» прымалі актыўны ўдзел прадстаўнікі правых эсэраўскіх арганізацый і прадстаўнікі іншых буржуазных партый. Яны ў якасці дэлегатаў з месц выклікалі сваіх прыхільнікаў. Такім чынам, «кангрэс» па свайму складу аказаўся ў большасці нацыяналістычным з перавагай згодніцкіх, паўсацыялістычных і чыста буржуазных элементаў. «Кангрэс» выказаўся за непрызнанне створанага на Беларусі і на Заходнім фронце з'ездамі Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў выканаўчага камітэта. У замен гэтых органаў Савецкай улады «кангрэс» прапанаваў стварыць «Савет Усебеларускага кангрэса» і яго выканаўчы камітэт, да якіх павінна была перайсці ўся ўлада ў Беларусі і на Заходнім фронце. Сваёй асноўнай задачай «Савет Усебеларускага кангрэса» ставіў скліканне ў самы кароткі тэрмін «Беларускага ўстаноўчага сходу».

Такім чынам, беларускія нацыяналістычныя арганізацыі імкнуліся стварыць не рэспубліку Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў, а буржуазную парламентарную рэспубліку.

Улічваючы, што праграма дзейнасці «кангрэса» і яго адкрыты паход супраць выканаўчага камітэта Саветаў Заходняй вобласці і фронта маглі нанесці вялікі ўрон справе рэвалюцыі, Савет Народных Камісараў Заходняй вобласці і фронта прыняў рашэнне аб роспуску «кангрэса».

Рабочыя і працоўныя сяляне Беларусі асуджалі буржуазных нацыяналістаў, іх спробы склікання «Усебеларускага кангрэса» і адабралі яго роспуск, бо «кангрэс» не адлюстроўваў інтарэсаў працоўных мас. Аднак і пасля роспуску «Усебеларускага кангрэса» беларускія нацыяналістычныя арганізацыі не спынілі сваёй дзейнасці, а выбраны «кангрэсам» «Савет» і яго выканаўчы камітэт у складзе 67 чалавек ператварыўся ў штаб нацыяналістычных арганізацый у Беларусі. «Савет кангрэса» і яго выканаўчы камітэт перайшлі ў падполле і рабілі ўсё для таго, каб распаліць сярод беларускіх рабочых і сялян шавіністычны ўгар і раскалоць масы, якія аб'ядналіся вакол Саветаў.

Бальшавікі Беларусі выкрывалі варожае тлумачэнне буржуазнымі нацыяналістамі права нацый на самавызначэнне аж да адасаблення і растлумачвалі, што партыя бальшавікоў, прызнаючы права нацый на самавызначэнне аж да адасаблення не абыякава адносіцца да пытання аб выбары той ці іншай нацыяй формы сваёй дзяржаўнасці. Партыя падтрымлівала такую форму дзяржаўнай арганізацыі, якая з'яўлялася б найбольш мэтазгоднай з пункту гледжання інтарэсаў працоўных. Існаванне Саветаў, якія з'явіліся гатовай палітычнай формай дзяржаўнай арганізацыі, максімальна адпавядала імкненню пралетарыята ўмацаваць сваю дыктатуру.

З пабыўкі польскай дэлегацыі ў БССР

Першы сакратар ЦК ПАРП Ул. Гамулка, К. Т. Мазураў і А. Кірычэнка праязджаюць па вул. імя Сталіна ў Мінску.

Białoruś, która jest nam bliska

ZANIM poznałam Białoruś z dwukrotnych podróży — wyobrażałam sobie tę ziemię podług lektury. Myśląc — „Białoruś" — widziałam Nowogródczyznę mickiewiczowską, ziemię „pagórków leśnych i łąk zielonych", ziemię pól „malowanych zbożem rozmaitem, wyzłacanych pszenicą, posrebrzanych żytem". Widziałam w wyobraźni wsie i zaścianki nadniemeńskie, odmalowane w powieściach Elizy Orzeszkowej. Nędzę i niedolę tej ziemi odsłaniały pełne demaskatorskiej pasji stronice powieści Wandy Wasilewskiej. Nurtująca w okresie międzywojennym tereny białoruskie, pozostające ówcześnie w granicach państwa polskiego, walka o wyzwolenie o prawa polityczne i społeczne — walka, której przewodziła Komunistyczna Partia Zachodniej Białorusi — znalazła odzwierciedlenie w powieści Weroniki Tropaczyńskiej - Ogarkowej: „Leśne Doły".

Wędrując przez Białoruś dwukrotnie — w roku 1957 i 1958, odkrywałam spokojny, melancholijny nieco, a tak mocno chwytający za serce urok tej ziemi i jej piękno, z sugestywną siłą odtwarzane na kartach dzieł literackich. Ale sprawą nie mniej pasjonującą niż konfrontacja realiów mickiewiczowskich lub tych, które wprowadza do swoich dzieł Orzeszkowa z ich rzeczywistymi pierwowzorami, było odkrywanie nowej, innej Białorusi — jakże odmiennej w porównaniu z tą, jaką przedstawiali na kartach swoich utworów pisarze, wrażliwi na niedolę tutejszego ludu i upominający się o jego krzywdę. Ta nowa Białoruś wychodziła mi naprzeciw zarówno tam, gdzie — jak w Mińsku — odbudowywano miasta, zmiecione niemal doszczętnie z powierzchni ziemi zawieruchą wojenną, jak i tam, gdzie podczas czterdziestu lat istnienia Białoruskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej powstały nowe zakłady przemysłowe, uczelnie wyższe, placówki oświatowe i socjalne. Zarazem wszędzie — w spotkaniach, rozmowach i pogawędkach — wychodziła mi naprzeciw szczera, serdeczna przyjaźń Białorusinów dla Polski oraz sympatia i szacunek dla polskiej kultury, dla naszej literatury i poezji. Ta serdeczność, ten szacunek i sympatia nie jest bynajmniej sprawą ostatnich lat. Sięga ona daleko głębiej — w minione stulecie, w okres kształtowania świadomości narodowej ludu białoruskiego, w lata, w których niejeden raz polscy pisarze polscy poeci i publicyści nie tylko wysławiali urok tutejszego krajobrazu — lecz mówiąc o prawdzie niedoli ludu białoruskiego, w obronie jego praw pukali do ludzkich serc i sumień.

WARTO przypomnieć choćby pokrótce niektóre karty polsko - białoruskich związków kulturalnych w przeszłości. Warto przypomnieć, że Mickiewicz znał język i folklor białoruski, który — obok elementów folkloru litewskiego — licznymi motywami zaczerpniętymi z miejscowych wierzeń, obyczajów podań, przenikał do jego twórczości. Warto nadmienić o serdecznym druhu Adama o wiernym przyjacielu jego młodości, jakim był **Jan Czeczott**. Białoruscy poloniści interesują się wielce życiem i twórczością tego poety, gorąco rozmiłowanego w pieśniach miejscowego ludu. Czeczott układał proste strofy swoich utworów z jednaką swobodą po polsku i po białorusku; jako gorliwy miłośnik folkloru, pozostawił widomy ślad swoich zainteresowań z tej dziedziny w kilku tomikach **„Piosenek wieśniaczych z nad Niemna i Dźwiny"**, które własnym staraniem zebrał i wydał.

Warto wreszcie nadmienić że w naszej dziewiętnastowiecznej literaturze znajdziemy niejedno nazwisko pisarza, żywo i serdecznie zainteresowanego Białorusią. **Jan Barszczewski, Zofia Trzeszczkowska**, pisząca pod pseudonimem **„Adam M-ski"**, **Wiktor Gomulicki** — oto kilku zaledwie tylko twórców, w których dziełach znajdziemy ową nutę białoruską.

Młoda literatura białoruska odpłacała się polskim braciom po piórze serdeczną sympatią. O tych związkach wzajemnych pięknie mówili podczas uroczystości związanych z zeszłorocznymi **„Dniami Kultury Polskiej na Białorusi"** wybitni pisarze tamtejsi: **Filip Piestrak, Piatruś Browka, Maksym Tank**. Przypominając te związki, sięgnijmy w dzieje lat międzywojennych nie tylko do literatury ówczesnej, lecz i

(*Працяг на стар. 6*)

ЯНКА БРЫЛЬ 2)

Сэрца Камуніста

Старшыня з «Вялікага Кастрычніка» — малы, тоўсты, рухавы украінец — Міхайла Сакрэта — распараджаўся сёння банкетам. Вясёлым і талковым сватам хадзіў ён паміж сталамі, застаўленымі дабротнай вясковай закуссю і бутэлькамі, іншыра заклапочаны, ці ўсім усяго хапае. Хлопец партызаніў тут у дні вайны і, грашыць няма чаго, любіць, як ён кажа, «абмеркаваць міжнароднае становішча» за чаркай, але сёння, як і заўсёды на працы, Міхайла Сцяпанавіч быў цвярозы. Гаспадар. Працадзень у «Вялікім Кастрычніку» і сёлета не горшы, як усе апошнія гады. А ў калгасе імя Калініна, над якім Міхайла Сцяпанавіч два гады таму назад узяў шэфства, справа выглядала зусім нявесела: грамы, трэба сказаць, і капейкі... Дарэчы, шэфства. На ім раён і выйшаў у людзі. Перад усім, вядома, на працы (які працавіты, дружны народ!), на лёне, які ўжо на шостым годзе калгаснага жыцця зрабіў у 1953 годзе палавіну калгасаў мільянерамі. Восем мільянераў узялі шэфства над васьмю адсталымі: пачалі даводзіць ім, што можна жыць і на пяску, калі працаваць з душою, калі па-сапраўднаму падружыць з агратэхнікай... ну, і, вядома, калі суседзі прыкладуцца не толькі добрым, разумным словам, але і падзеляцца сваім дабром — пазычаць, скажам, гатунковага насення, дапамогуць купіць грузавік... Так памагаў калінінцам «Вялікі Кастрычнік». А справа спачатку ўсё ж-такі не ладзілася, і калінінцы, разважаючы пра гэтыя нелады, часцей за ўсё называлі прозвішча старшыні сваіх шэфаў — Сакрэты. «Вось нам бы такога гаспадара!» — гаварылі яны, ужо ўголас выказваючы незадавальнене сваім старшынёй: «Няхай сабе і ён — таксама свой, таксама быў баявым партызанам, але ж бабнік і п'яніца!..»

— А вы, калі ўжо так, вазьміце сабе за старшыню майго намесніка, — прапанаваў ім Міхайла Сцяпанавіч. — Ідзі, Іване, і будзем з табой спаборнічаць».

Калінінцы — з дарагой душою, а Іван Клакевіч, хлопец з ураджайных палёў раёна, спалохаўся. Спалохаешся, калі тут поле — адзін пясочак, а ўся гаспадарка нагадвае апошні год арэнды. Пасля прызнаўся, што дома ажно заплакаў. Суцяшала жонка, звеннявая па ільну, камсамолка Валя, нядаўна ўзнагароджаная ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. «Дзівак ты, — казала яна, — і я ж паеду з табой, буду і там звеннявою». Выбралі калінінцы старшынёю Івана Клакевіча, а нейкая цётка тут жа, на сходзе, кажа: «Ну што ж, сынок, мы будзем працаваць, а ты глядзі, каб і цябе не збілі з дарогі чарачка ды Людачка, як нашага Марцуля...» Іван не збіўся з дарогі і калгас імя Калініна пры дапамозе шэфаў у 1955 годзе выйшаў у мільянеры.

«І вось яны будуць далей спаборнічаць ужо без мяне, — думае сакратар. — Не прыдзе больш ды не сядзе каля стала ні вясёлы, хітры Сакрэта, просячы парады і дапамогі ў нейкай новай справе, прыдуманай для дабра арцельнай гаспадаркі, ні маўклівы Глебка старшыня «сталінцаў», які ўвесь час спадцішка паказчыкамі непакоіць суседзяў, ні былы афіцэр Савіцкі, якому вельмі ж хочацца ўсіх абагнаць, ні самы малады сярод іх, можа, менш вопытны і хітры, але шчыры і напорысты Аляшкевіч... Залатыя хлопцы, залатыя людзі!..»

Сціплая карта, як нейкі іерогліф, напамінае сакратару пра так добра вядомыя і ўраджайныя, і пясчаныя палі Наднямоння. Закаханым позіркам бачыць ён, як на бяскрайняй зеляніне лугоў жаўцее посціл ільну, які, як кажуць тут, «расце двойчы: на полі і на сцелішчы». Смачна, салодка пахне высокая, густая кукуруза, якую на дзіва спраўна і люба для гаспадарскіх вачэй падкошвае і шаткуе камбайн. Далей на захад, дзе пяскі, жоўтымі свечкамі кветак стракаціць зялёны, сакавіты лубін, пасля якога добра родзіць жыта, і, ад сіласу, правяцца каровы. Мядамі, як Колас пісаў, пахне грэчка і канюшына. Цешаць душу баразны, і асабліва бурты выдатнай бульбы... Гудуць і свецяць шэсць новых калгасных электрастанцый. Дымяць і пахнуць цёплым зернем універсальныя сушылкі. Грымяць аркестрамі і песнямі новыя калгасныя клубы, куды не сорам запрасіць нават сталічных артыстаў. Лагодна, як калаўроты, гурчаць ільнамялкі, з-пад вальцаў якіх выходзяць тоны высакаякаснага валакна. У «Камунары» будуюць вадзяны млын і «перспектыўны» гараж — на чатырнаццаць аўтамашын, хоць пакуль што іх толькі чатыры. Дзяляціцкі калгасны хор, які, стыхійна арганізаваўшыся ў часы панскага прыгнёту, нядаўна адсвяткаваў сваё трыццацігоддзе, збіраецца на гастролі ажно за граніцу. Спраўіла наваселле ўдава забітага бандытамі (пяць год таму назад) актывіста Хартановіча: саманны домік, па тыповаму праекту, пабудаваў ёй калгас..

Былы сакратар... Так назваў ён сябе ў думках упершыню. Гэта пакуль што гучыць незвычайна, аднак ужо зусім рэальна: днямі ён здасць раён суседу — Навагрудскаму раёну. А сам? Яго кандыдатура прапануецца Карэліцкім камунiстам. Калі выберуць — новы раён, новая праца, новыя людзі... А пакуль што — шкада разлучацца з людзьмі і палямі Любчаншчыны, дзе столькі працы ўкладзена і столькі яшчэ хацелася б зрабіць!.. Ну

(*Працяг на стар. 6*)

Такім будзе Сямя

Сямяціцкі павет у недалёкай будучыні

Аляксандр Чуж сакратар Прэзідыума ПРН у Сямяцічах.

Ад 1952 года, гэта значыць ад моманту ўтварэння Сямяціцкага павета, прыкмячаецца хуткае развіццё гаспадарчага жыцця нашых аколіц. Калі мы гаворым аб перспектывах развіцця Сямяціцкага павета на гады 1959—65 трэба падацца крыху назад і сказаць у некалькіх словах аб рэалізаванні гаспадарчых заданняў на працягу хаця б 3 гадоў 1956—58.

Выдатных поспехаў дасягнулі мы ў рэалізацыі плана развіцця мясцовай прамысловасці. Валавая прадукцыя паводле цаны збыту ў 1955 годзе прынесла 17.216 тысяч злотых, а ў 1958 г. — 39.991 тысяч злотых. Гэта значыць, што на працягу трох гадоў валавая прадукцыя ўзрасла на 132,2 прац. Вынік гэты дасягнуты дзякуючы выкарыстанню прадукцыйных рэзерваў у існуючых прадпрыемствах, адкрыццю ў 1957 годзе фабрыкі дзіцячага абутку ў Сямяцічах і шавецкіх цэхаў у Цеханоўцы і Драгічыне. У той час была здадзена ў карыстанне сушыльня крэйды і глінкі ў Мельніку.

Такім чынам, многія людзі (т. зв. лішак працоўнай сілы) атрымалі працу.

Рост вытворчасці ідзе ў двух напрамках — павышаецца якасць яе і колькасць.

У выніку змянення палітыкі ў адносінах да прыватнага рамяства, у апошні перыяд на тэрыторыі нашага павета адкрыта больш 380 прыватных прадпрыемстваў для паслуг мястэчак і вёсак.

Яшчэ больных дасягненняў дабіліся мы ў галіне сельскай гаспадаркі. Створаны ўмовы для ўсебаковага і поўнага выкарыстання раллі.

У выніку праведзення ў жыццё новай сельскагаспадарчай палітыкі партыі, назаўсёды ліквідаваны аблогі. такім чынам, павялічылася агульная плошча на засевы асноўных збожжавых культур. Ураджай з гектара ў паасобных гаспадарках павялічыўся на 0,8 цэнт. На 11 працэнтаў павялічылася таксама колькасць буйнай рагатай жывёлы і на 28 працэнтаў пагалоўе свіней.

На рост сельскагаспадарчай вытворчасці ў значнай меры паўплывала амаль у два разы большая колькасць застасаваных мінеральных угнаенняў у параўнанні з 1954 годам, а таксама шырэйшае застасаванне кваліфікаванага зерня, павышэнне ўзроўню механізацыі сельскай гаспадаркі, грашовая дапамога дзяржавы і многія іншыя фактары.

Дасягнуты таксама вялікія поспехі ў галіне электрыфікацыі вёскі. Усяго электрыфікавана 55 вёсак, у якіх разам налічваецца 3.107 гаспадарак. Пабудаваны лячэбныя пункты жывёлы ў Сямяцічах, Гарадзіску і Нурцы.

Атрыманыя вынікі ў развіцці сельскай гаспадаркі пракладаюць дарогу далейшаму яе развіццю.

Не меншыя дасягненні ў нас і ў іншых галінах гаспадарчага жыцця.

Пабудаваны і здадзены ў карыстанне школы ў Наройках, Мілейчыцах і Нурцы і агульнаадукацыйны ліцэй у Драгічыне.

Кузняй кадраў сельскай гаспадаркі з'яўляецца сельскагаспадарчы тэхнікум у Чартаеве, дзе здабывае веды і дыпломы сялянская моладзь Сямяціцкага павета. Рэалізацыя гэтых заданняў заспакоіла нашы патрэбы, але засталося яшчэ шмат нявырашаных праблем, якія неабходна вырашыць у бліжэйшыя 1959 — 1965 гады.

Асноўныя напрамкі развіцця павета ў 1959 — 1960 гады

Асноўны напрамак у галіне сельскай гаспадаркі — развіццё жывёлагадоўлі і раслінаводства.

Пастаянны прагрэс у галіне развіцця прамысловасці краіны, за чым ідзе і павелічэнне ліку працоўных (прырост насельніцтва ў гарадах) пры адначасовым натуральным прыросце насельніцтва, ставіць перад сельскай гаспадаркай важнае заданне — абавязкова павялічыць колькасць сельскагаспадарчай вытворчасці да такой ступені, каб такімі прадуктамі, як хлеб, мяса, масла, тлушч, цукар, поўнасцю заспакоіць патрэбы мясцовага насельніцтва. У сувязі з гэтым, згодна з пастаўленымі заданнямі, валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі за гады 1959 — 1965 павялічыцца ў 22,2 працэнта. Паводле прадугледжанага плана ў 1965 годзе ўраджай чатырох асноўных збожжавых раслін павялічыцца да 15 цэнтнераў з гектара.

Вялікую ўвагу трэба звярнуць на развіццё жывёлагадоўлі, асабліва малочнай жывёлы і пагалоўе свіней. Да канца 1965 года колькасць буйнай рагатай жывёлы павялічыцца на 18,6 працэнта; а пагалоўе свіней на 32 працэнты.

Адным з асноўных фактараў, павышаючых ураджайнасць, з'яўляецца ўгнойванне глебы мінеральнымі ўгнаеннямі. У 1935 годзе на гектар пасеваў сяляне нашага павета выкарыстоўвалі 75 кг. мінеральных угнаенняў з чыстых кампанентаў (азоту, фосфару, паташу). У плане на 1965 год прадугледжана да выкарыстання селяніну 105 кг. мінеральных угнаенняў на 1 гектар.

У галіне меліярацыі— будзе праведзена меліярацыя лугоў і сенажаціў на плошчы 2.400 гектараў, а таксама загаспадараванне і ўгнаенне 3.000 гектраў зялёных ужыткаў. У выніку меліярацыйных работ і інвестыцый будзе дасягнуты ўраджай сена 50 цэнтнераў з гектара. Такім чынам, павет будзе забяспечаны кармавой базай для жывёлы.

У 1959 — 1960 гадах будзе электрыфікавана яшчэ 90 вёсак Сямяціцкага павета.

Для павелічэння, згодна з планам, колькасці жывёлагадоўлі неабходна разгарнуць вясковае будаўніцтва. Штогод патрэбна будаваць каля 860 гаспадарскіх будынкаў. Фінансавыя сродкі гаспадароў недастатковы для поўнай рэалізацыі пабудовы патрэбнай колькасці будынкаў (разам з жыллёвымі), таму на гады 1959—1965 дзяржава прызначыла на патрэбы вясковага будаўніцтва 40 мільёнаў злотых. Такім чынам, заданні ў галіне будаўніцтва будуць выкананы.

Калі гаварыць аб мясцовай прамысловасці, будуць разбудоўвацца існуючыя прадпрыемствы і пабудуюцца многія новыя. Найважнейшымі інвестыцыямі ў галіне прамысловасці будуць наступныя: пабудова сушыльні крэйды ў Мельніку, перабудова печаў у кафлярнях, прывядзенне ў дзеянне прадпрыемства вырабу хатняга абутку, выкарыстоўваючы астаткі ўсялякіх матэрыялаў.

У бліжэйшым будучым у Сямяцічах і Цеханоўцы будзе пабудаваны маслазавод і прадпрыемства перавырабу фруктаў і гародніны ў аколіцы Сямяціч.

(Працяг на стар. 5)

Паспяхова развіваюцца сельскагаспадарчыя кааператывы

Існуючыя ў Сямяціцкім павеце два сельскагаспадарчыя кааператывы ў Вольцы Нурэцкай і Тымянцы з кожным годам умацоўваюцца эканамічна і арганізацыйна. У сучасны момант кааператыўшчыкі рыхтуюцца да падзелу сярод членаў плёнаў гадавой працы. Рахункаводы ўжо палічылі, колькі прыблізна выпадзе даходу на адзін працадзень.

У Вульцы Нурэцкай на адзін працадзень выпадае па 24 злотых (у пераліку прадуктаў на грошы). У Тымянцы падлік яшчэ не зроблены. Вядома толькі, што на працадзень выпадае па 9 кг. збожжа.

Саломы і сена колькі каму трэба, столькі кожны бярэ.

Як у адным, так і ў другім сельскагаспадарчым кааператыве ніколі таксама не падлічваецца даходаў ад уласнай жывёлы і даходаў з прысялібнага палетка.

Гаворачы аб сельгаскааператывах, трэба падкрэсліць дзве вельмі важныя справы. Першая, што члены кааператываў жывуць багацей за аднаасобнікаў, і другое, што ураджаі на іх палях значна лепшыя, чым у аднаасобнікаў вёскі.

У Мілейчыцах будзе пабудавана лазня

Жыхары Мілейчыц пастанавілі пабудаваць лазню ў сваёй асадзе. Трэба падкрэсліць, што да гэтага часу ў Сямяціцкім павеце нідзе няма лазні.

— У нас людзі хочуць быць чыстымі, любяць многа мыцца, — жартуе Барыс Абрамовіч — жыхар Мілейчыц.

Пабудова лазні разлічана ў большасці на грамадскія чыны і на сілы жыхароў Мілейчыц, якія ўжо зложылі па 50 зл. ад сям'і. Такім чынам, сабрана ужо 30 тысяч зл. Збор наступных 30 тысяч злотых мілейчане плануюць шляхам арганізавання розных культурных мерапрыемстваў у гэтым годзе. Нефаховыя работы, вядома, выконваюцца грамадскім чынам.

Кастусь Кусачук

Усе жыхары Вулькі Нурэцкай лічаць, што самым працавітым чалавекам у іх вёсцы быў і ёсць Кастусь Кусачук, якому ўжо больш 65 год. Ён ніводнага дня не можа прасядзець без працы.

У сельскагаспадарчым кааператыве за 1958 год ён выпрацаваў 445 працадзён. А ўся сям'я яго разам з ім — 650 працадзён. Значыцца, у пераліку на грошы сям'я Кастуся Кусачука атрымае за працу мінулага году 15 тысяч 600 злотых.

Школы матак

Павятовае праўленне гурткоў сялянскіх жанчын арганізавала школы матак у Далубове і Наройках. Тут прыязджаюць работнікі медыцынскай службы і чытаюць лекцыі аб выхаванні маленькіх дзяцей, аб гігіене, аб свядомым мацярынстве і г. д. Школы гэтыя карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод жанчын.

*

Для дзяўчыны ці жанчыны вельмі важна тое, ці яна ўмее смачна гатаваць, пашыць у хаце неабходныя рэчы і інш.

Павятовае праўленне грамадскіх кааператываў (ПЗГС), а таксама павятовае праўленне гурткоў сялянскіх жанчын арганізуюць такія курсы. На гэтых курсах найбольш дзяўчат, якія хочуць здабываць веды з той мэтай, каб на будучыню быць добрымі гаспадынямі.

У мінулым годзе было арганізаваных 12 кулінарных курсаў. Столькі ж было курсаў крою і шыцця.

У 1959 годзе такіх курсаў будзе праведзена больш 30.

І культурней і багацей

(Гутарка са старшынёй прэзідыума ГРН).

— Раскажыце, калі ласка, як жылі людзі ў Каянцы ў часы санацыйнай Польшчы, а як цяпер? — звярнуўся я да Язэпа Барысюка, старшыні прэзідыума ГРН у Каянцы.

— Няма што параўноўваць, — сказаў ён станоўча, — як неба і зямля, такая розніца і ў жыцці.

І цапамі мала хто малоціць і рукамі мала хто сее, і лапці зваліся, і воз жалезны аджывае свой век, і цукар гаспадары не толькі на свята купляюць, але на кожны дзень.

Старшыня ўстаў і пачаў хадзіць па кабінеце, намагаючыся знайсці нейкае асаблівае параўнанне мінулага і сённяшняга жыцця.

— І ядзяць людзі цяпер, можна сказаць, папанску, — пачаў ён із-ноў. Сёння ў нас на каляды рэдка хто вепрука не забіў. А як будуюцца, проста дзіва. Толькі ў гэтым годзе ў нашай грамадзе — да якой належыць чатыры вёскі, — вырасла больш 70 новых будынкаў, і ўсе яны накрыты дахоўкай. Зрэшты саламяныя стрэхі амаль цалкам знікаюць.

Тут Язэп Барысюк пачаў расказваць аб сельскагаспадарчым гуртку, які мае малацільны агрэгат, 4 сеялкі, а неўзабаве купіць дахаўчарку.

— Механізуецца нашая вёска, з кожным годам павышаецца сельскагаспадарчая тэхніка. Гаспадары пазналі смак у сельскагаспадарчых машынах, імкнуцца мець іх як найбольш. Цяпер у нас амаль у кожнай хаце ёсць веласіпед і швейная машына, але хлопцы нашы больш ганаровым лічаць ездзіць матацыклам, а не веласіпедам. У нашай грамадзе ўжо 8 юнакоў маюць свае матацыклы. Вядома, гэта толькі пачатак, хутка будзе яшчэ больш, бо многія хлопцы збіраюць грошы на матацыклы. Не хапае нам толькі электрычнасці і радыё. Гавораць, што наша чарга ў наступным годзе.

— Ну, што ж, няхай будзе і так, пачакаем, — уздыхнуў Барысюк. — І вось тады, калі ў кожнай хаце згаснуць нафтавыя лампы, — сказаў на заканчэнне, — будзем жыць яшчэ культурней і весялей.

(мх)

цiцкi павет

Ёсць чым ганарыцца

Нядаўна Волька Нурэцкая атрымала ад калгаснікаў Беларусі вялікі падарунак. Гэта трактар «Беларусь» разам з усім дапаможным абсталяваннем.

Кааператыўшчыкі Волькі Нурэцкай вельмі ганарацца так каштоўным падарункам і шчыра ўдзячны калгаснікам Беларусі за сяброўскую дапамогу.

Вёска Толвін дала многа спецыялістаў

Пры народнай уладзе шырока адкрыты дзверы асветы для моладзі. Пры санацыйнай Польшчы нават у сярэднія школы сельскай моладзі было вельмі цяжка дастуціцца. А аб вышэйшых установах ніхто нават не марыў. Інакш выглядае лёс сельскай моладзі цяпер.

Возьмем, напрыклад, вёску Толвін. Да вайны ў гэтай вёсцы было толькі 4 класы пачатковай школы. Сямікласныя школы былі ў адлегласці 10—15 кіламетраў, а менавіта ў Мельніку і Сямяцічах. У сярэдняй школе ніхто не вучыўся.

Пры народнай уладзе закончыла сярэднія і вышэйшыя ўстановы больш 60 асоб. Пераважная большасць іх гэта выпускнікі вышэйшых устаноў. Амаль столькі ж яшчэ навучаецца ў сярэдніх і вышэйшых установах.

М. Х.

У гонар III З'езду партыі будуецца новая школа

Вясною ў вёсцы Стаднікі распачалася пабудова новай прыгожай цаглянай школы. У сучасны момант Камітэт пабудовы школы збірае матэрыяльныя сродкі. Кошт пабудовы школы ў 30 прац. будзе пакрыты насельніцтвам Стаднікаў.

Сяляне маюць ужо 30 тысяч штук цэглы, 80 кубаметраў камення, 126 кубаметраў жвіру і 30 тысяч злотых. Жыхары вёскі абавязаліся адпрацаваць 120 з фурманкамі і 500 звычайных працадзён пры пабудове школы. Сяляне Стаднікаў лічаць пабудову школы сваім грамадскім чынам у гонар III З'езду нашай партыі, а таксама дастойным укладам у гонар тысячагоддзя нашай дзяржавы.

Заклік таварыша Гамулкі адносна пабудовы тысячы школ на тысячагоддзе польскай дзяржавы падтрымалі сяляне ў дзесяці іншых вёсках Сямяціцкага павета.

Новы вакзальны будынак

Чыгуначная станцыя ў Сямяцічах дачакалася новага вакзальнага памяшкання, якое аддана ў карыстанне ў канцы лістапада мінулага года.

Вялікая пачакальня. Унутры яе лавы, вялікія вокны, чысціня і парадак ствараюць прыемны выгляд. Пасажыры спакойна чакаюць на цягнік.

Яе ўсе бацькі паважаюць

Марыся Коц з'яўляецца настаўніцай школы ў Грабарцы. Яна заўсёды з любоўю вядзе лекцыі і, што найважнейшае, мае тактычны, умелы падыход да дзяцей, іх бацькоў і жыхароў вёскі. У выніку таго яе любяць і паважаюць у вёсцы.

(мх)

Перадавы гаспадар

Яўген Глушук з вёскі Казлова — гэта найбольш дысцыплінаваны гаспадар у грамадзе Гродзіск. Ён не толькі адзін з першых плаціць дзяржаве падаткі, але кожны раз кантрактуе вяпрукі. У мінулым годзе ён тэрмінова здаў 192 кг. мяса абавязковых паставак, а таксама закантрактаваных кормнікаў, якія разам важылі 762 кг.

(мх)

Купілі трактар

Сельскагаспадарчы гурток у Клызаўцы, які ўзначальваецца Валер'янам Баршчэўскім, купіў нядаўна трактар. Гэтая машына значна аблегчыць выконванне палявых работ.

Старыя рэвалюцыянеры

Многія беларусы Сямяціцкага павета былі, у мінулым, членамі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі. Вось некаторыя з іх: Тамаш Пахвіцэвіч і Андрэй Міхноўскі з Мілейчыц, Янка Карнілюк і Хведар Касянюк з Мядзвежыкаў, Язэп Далінскі з Рагоўкі і Еўдакім з Тымянкі.

У 1920 годзе Язэп Далінскі з Рагоўкі прымаў актыўны ўдзел у арганізаванні радаў нарадовых у Сямяціцкім павеце.

Гэтыя людзі заслужана карыстаюцца вялікай пашанай сярод насельніцтва. Сяляне разумеюць, што дзейнасць гэтых людзей у значнай меры наблізіла да іх сённешнюю светлую рэчаіснасць.

Добрыя арганізатары

Янка Алейнюк з Грабаркі з'яўляецца адным з найлепшых старшынь гуртка Саюза Сялянскай моладзі. Ён не толькі добра кіруе сваім гуртком, але і вялікую дапамогу аказвае Павятоваму Праўленню Саюза Сялянскай моладзі ў Сямяцічах.

Дзякуючы яму значна павялічылася колькасць членаў ССМ у Сямяціцкім павеце. Павятовыя кіраўнікі лічаць яго добрым арганізатарам моладзі.

Да такіх жа актыўных дзеячоў залічваецца таксама Яўген Паўлюк — старшыня гуртка ССМ у Наройках.

Сямяцічы.

Фота — І. Л.

Асвета да вайны і цяпер

Каб была магчымасць паднімаць культуру на вышэйшы ўзровень, неабходна як найшырэй развіваць і пашыраць асвету — школьніцтва. Няма асветы, значыць, няма культуры.

Народная ўлада вялікую ўвагу звяртае на асвету народа. Аб гэтым сведчаць наступныя лічбы. Да 1939 года ў вёсках і мястэчках сённяшняга Сямяціцкага павета існавала 66 пачатковых школ. У гэтым ліку было толькі 10 школ сямікласных. Сярэдняя школа была толькі адна.

Зусім інакш са школьніцтвам цяпер. Цяпер у Сямяціцкім павеце 112 пачатковых школ, прытым большасць з іх, аж 70, сямікласных. Сярэдніх школ цяпер 4.

Да 1965 года колькасць школ у Сямяціцкім павеце значна ўзрасце. У гэтым і наступным навучальным годзе будзе закончана пабудова яшчэ 5 школ сямікласных, а да 1965 года павялічыцца колькасць яшчэ больш чым на 10.

Сямяціцкі павет у недалёкай будучыні

(Працяг са стар. 4)

Плануем таксама пабудаваць вапна - пясковую цагельню ў аколіцах Слох Анапольскіх.

Рэалізаванне вышэй успамянутых інвестыцый стварае магчымасці павелічэння прадукцыі і забеспячэння дадаткова працай звыш 600 асоб.

Асноўным заданнем аграмаджанага гандлю будзе поўнае забеспячэнне насельніцтва прадуктамі спажывецкай прамысловасці. Тавараабарот на канец 1965 года будзе складаць лік 267 мільёнаў злотых. Павялічыцца пакупная здольнасць на душу насельніцтва: з 2.850 зл. у 1958 годзе да 3.560 зл. у 1965 годзе.

У сучасны момант насельніцтва Сямяціцкага павета купляе штогод каля 510 штук веласіпедаў, 113 штук матацыклаў, 300 шт. радыёапаратаў і каля 270 швейных машын. Патрэбы насельніцтва з кожным годам павялічваюцца, таму насельніцтва будзе купляць штораз больш разнавідных тавараў.

Важнейшымі гандлёвымі інвестыцыямі з'яўляюцца наступныя: усеагульнай спажывецкай кааперацыяй (ПСС) будзе здадзена піваварнае прадпрыемства і прадпрыемства газаводных напіткаў у Сямяцічах, пабудаваны новы гандлёвы павільён, механічны хлебазавод і каўбасная ў Сямяцічах; Павятовае Праўленне грамадскіх кааператываў (ПЗГС) пабудуе чатыры універмагі вясковага тыпу — у Сямяцічах, Драгічыне, Нурцы і Гарадзіску, прадпрыемства газаводных напіткаў і піваварнае прадпрыемства ў Драгічыне, хлебазавод і каўбасную ў Мельніку, Баратынцу Рускім і Драгічыне.

Рэалізаванне вышэй паказаных інвестыцый дасць магчымасць лепш забяспечыць рынак хлебабулачнымі прадуктамі, а найважнейшае — вяндлінамі.

Вельмі важнай і актуальнай справай з'яўляецца справа рамонту нашых дарог. У гэтай галіне нашы патрэбы вельмі вялікія.

Згодна з планам на гады 1959 — 65 у кожнай грамадскай радзе павінен быць пабудаваны 1 км. дарогі на працягу года. Такім чынам, калі план будзе дакладна выконвацца, мы пабудуем, як за кошт інвестыцыі, так і грамадскім чынам 216 км. вясковых дарог. За кошт інвестыцыі будзе будавацца дарога Мілейчыцы — Клюковічы. Калі пабудова гэтай дарогі будзе закончана, адкрыецца новы камунікацыйны шлях ПКС на шляху Сямяцічы — Мілейчыцы — Клюковічы. Апрача таго, за кошт дзяржаўных інвестыцый будзе пракладзена асфальтная маставая на шашы Бельск — Сямяцічы і пабудаваны будынак пошты ў Сямяцічах.

На працягу сямігодкі камунальная гаспадарка вырашыць жыллёвую праблему. Раны, прычыненыя акупантам, будуць цалкам залечаны.

За гэтыя гады будзе пабудавана і здадзена ў карыстанне 1.086 жыллёвых памяшканняў, у тым ліку з дзяржаўнага будаўніцтва — 322 кватэры; з кааператыўнага будаўніцтва — 50 кватэр; з кааператыўнага будаўніцтва тыпу кватэранаймальнага — 200 кватэр; кватэр, пабудаваных паасобнымі прадпрыемствамі для сваіх рабочых — 40 і 474 кватэры з аднаасобніцкага будаўніцтва, рэалізаванага пры дапамозе дзяржавы.

У бліжэйшыя гады пачынаецца пабудова лазні ў Сямяцічах, гасцініцы на 50 месц і мосту па вул. Жвіркі і Вігуры.

У сувязі з планаваным развіццём будаўніцтва ў гадах 1961 — 1965 распачынаецца пабудова каналізацыйнай сеткі даўжынёю ў 1.000 метраў. Каналізацыйная сетка будзе праходзіць вуліцамі Чырвонай Арміі — Плошчы Свабоды. Разам з сеткай каналізацыі будзе пабудаваны фільтрацэх для фільтравання вадасточных трубаў і сточных канаваў.

Усё яшчэ недастатковая медыцынская дапамога ў Сямяціцкім павеце. У сучасны момант на 10 тыс. чалавек выпадае 8,3 месца ў бальніцы, у той час, калі ў сярэднім у краіне выпадае 41,9 месц на такую ж колькасць жыхароў. Сёння на тэрыторыі тутэйшага павета працуе 11 лекараў медыцыны і 8 зубных лекараў. У 1959 годзе ў Цеханоўцы будзе здадзена ў карыстанне бальніца на 60 месц, распачнецца пабудова бальніцы ў Сямяцічах на 224 месцы, а ў 1960 г. будзе здадзена ў карыстанне раённая амбулаторыя ў Сямяцічах.

Апрача таго, запланавана пабудова медпункта і радзільнага дома ў Мельніку за кошт дзяржаўных інвестыцый і пабудова, грамадскім чынам, медпункта ў Нурцы. Будуць адкрыты таксама новыя медпункты ў Мілейчыцах, Гарадзіску, Клюковічах. Пад канец 1965 года на тэрыторыі тутэйшага павета будзе працаваць 36 лекараў медыцыны і 28 зубных лекараў.

Дамагаемся ад Прэзідыума Ваяводскай рады нарадовай адкрыць у нас, у Сямяцічах, туберкулёзны дыспансер (пшыходня пшэцізгрузліча).

У цэнтры ўвагі знаходзіцца таксама асвета, асабліва ўсеагульнае абавязковае навучанне ў адносінах да дзяцей у школьным узросце. У развіцці асветы вельмі вялікую ролю адыгрываюць памяшкальныя ўмовы ў нашых школах.

У сучасны момант нашыя школы размешчаны яшчэ ў 93 прыватных жыллёвых кватэрах. Кватэры гэтыя цёмныя, цесныя, цалкам не адпавядаюць школьным умовам. Аднак у гадах 1959/1965 праблема школьных памяшканняў будзе ў значнай меры вырашана — будуць пабудаваны новыя школы ў Вілянове, Пабікрах, Стадніках, Заячніках, Мельніку, Буяках, Нурчыку і Сяміхочах.

Для паспяховага выканання намечанага плана развіцця павета патрэбна, каб сяляне тэрмінова плацілі падаткі дзяржаве за кожны бягучы год, а таксама разлічыліся з задоўжанасцямі за мінулыя гады.

Задачы вельмі цяжкія. Таму неабходна згуртаваць грамадства Сямяціцкага павета вакол рэалізацыі намечаных у плане заданняў.

АЛЯКСАНДР ЧУЖ
Сакратар Прэзідыума
Павятовай рады
нарадовай
у Сямяцічах

Białoruś, która jest nam bliska

(Працяг са стар. 3)

do publicystyki. Znajdziemy liczne dowody zainteresowania twórczością białoruską na łamach **„Sygnałów”**, w artykułach, poświęconych współczesnej literaturze, dramaturgii i teatrowi białoruskiemu, w przekładach poezji białoruskiej (nie sposób, mówiąc o nich, pominąć milczeniem nazwisko **Kazimierza Andrzeja Jaworskiego**, który przetłumaczył wiele utworów poezji białoruskiej, ogłaszając niektóre z nich również na łamach literackiego pisma **„Kamena”**, które pod jego redakcją ukazywało się w Chełmie Lubelskim).

Jeszce żywszy i mocniejszy oddźwięk znajdują sprawy i troski białoruskie w wileńskim **„Poprostu”**. Pismo młodej lewicy wileńskiej informuje swoich czytelników o wybitnych zjawiskach kulturalnych na Białorusi Radzieckiej, takich, jak np. twórczość Janko Kupały, o placówkach naukowych, jakie na tej zacofanej i nędznej ziemi powstały pod władzą radziecką (artykuł: **„Uniwersytet Białoruski w Mińsku”**), zamieszcza w języku białoruskim drukowane prace Maksyma Tanka. Nie ograniczając się jednak do informacji — „Poprostu” występowało w obronie Białorusinów prześladowanych i dyskryminowanych wskutek stosowanej przez sanacyjny rząd polityki wobec mniejszości narodowych. W pięknych, odważnych, gruntownie udokumentowanych artykułach **Henryk Dembiński** bronił uciskanego chłopa białoruskiego, podkreślał konieczność współdziałania i współpracy nauczycielstwa polskiego z działaczami oświatowymi litewskimi i białoruskimi. W artykule: **„Dzieci, którym każą się zmieniać skórę”** ostro krytykował politykę szkolną wobec mniejszości białoruskiej; artykuł ten stał się przedmiotem ostrego ataku prokuratora w słynnym procesie przeciwko redakcji „Poprostu”.

W Mińsku — stolicy Republiki Białoruskiej — znajduje się muzeum, poświęcone życiu i twórczości Janko Kupały, najwybitniejszego poety Białorusi. Szczególną ciekawość wzbudził we mnie podczas odwiedzin w tym muzeum dział poświęcony młodości poety i początkom drogi, którą Jana Łucewicza (tak bowiem brzmiało prawdziwe nazwisko Janko Kupały) zaprowadziła ku wybitnym osiągnięciom twórczym, ku sławie i miłości narodu, ku sławie, wykraczającej daleko poza granice ojczyzny. Wśród najulubieńszych książek Janko Kupały, w których rozczytywał się on za młodu, wstępując na drogę poezji walczącej — obok poezji Lermontowa, obok „Kobziarza” Szewczenki i dzieł Gorkiego — spotykam „Nad Niemnem” Orzeszkowej, utwory Konopnickiej, i pochodzące z początków naszego stulecia wydanie „Pana Tadeusza”...

CIESZYŁAM się, odnajdując w białoruskich miastach miejsca, z którymi związała się pamięć naszych wielkich twórców. Cieszyłam się, że odbudowano muzeum mickiewiczowskie w Nowogródku, że uczczono pamiątkową tablicą dom Orzeszkowej w Grodnie. Ale jeszcze bardziej radowały mnie na szlakach białoruskich wędrówek spotkania z nauczycielami, bibliotekarzami, z przygodnymi towarzyszami podróży koleją czy autobusem, którzy z uśmiechem pełnym serdecznego zrozumienia wskazywali mi szczątki tuhanowickiego dworku i „kamień Filaretów” w pobliskim wąwozie, którzy o Janie Czeczotcie, o Elizie Orzeszkowej czy o Władysławie Syrokomli, mówili jak o ludziach znajomych i bliskich...

Głęboko w przeszłość sięgają tradycje polsko - białoruskich przyjaźni — i związków kulturalnych, łączących obydwa narody. Dalszy ciąg tych tradycji w nowych, do gruntu odmienionych czasach wspólnie piszemy my i nasi białoruscy przyjaciele.

MONIKA WARNEŃSKA
(Trybuna Ludu)

Карысна ведаць

Дунайскі жэмчуг

Неверагодна! І ўсё ж гэта так: ракавінкі ў некаторых вадаёмах, утвораных пры разліве Дуная, утрымліваюць жэмчуг.

— Як жа маглі далёкаўсходнія вустрыцы трапіць у ваду Дуная? — здзівяцца многія чытачы.

— Не, — скажам мы ім, — гутарка ідзе не аб гэтых вустрыцах, а аб звычайных, усім вядомых ракавінках, якія кожны можа знайсці ў стаячай і праточнай вадзе.

Аб паходжанні жэмчуга існуе многа лягенд і паданняў. Захапляючыся іх цудоўным мяккім бляскам, людзі старажытнасці думалі, што гэта кроплі расы трапілі ў паўраскрытыя створкі ракавін. Для паэтаў і народных сказіцеляў жэмчуг быў сімвалам слёз, якія ператварыліся ў дарагакаштуючыя камені. Іменна таму і існавала паданне аб тым, што жэмчуг прыносіць слёзы свайму ўладару. Каралева Францыі Марыя Мэдзічы была перакананa, напрыклад, што забойства Генрыха IV адбылося з-за таго, што яна бачыла ў сне, як яе брыльянты ператварыліся ў жэмчуг.

Цяпер ужо ўсе ведаюць, што жэмчуг утвараецца ў выніку лёгкага ранення малюска ў ракавіне пясчынкай або дробным чарвячком. Імкнучыся ізаляваць пабочнае цела, малюск пакрывае яго сферычнымі абалонкамі з вадкасці, якая выдзяляецца эпітэліяй. Вучоны Дзюбуа гаварыў, што «самая цудоўная жамчужына ёсць не што іншае, як бліскучы саркафаг чарвяка».

Такая таямніца паходжання жэмчуга — гэтага цудоўнага стварэння прыроды.

Старарымскі порт у Будапешце

У час земляных работ на беразе Дуная ў Будапешце была выяўлена пад пластам глебы вельмі добра захаваўшаяся ацяпляльная сістэма. Мяркуюць, што яна знаходзілася ў рымскім палацы. Даследаванні паказалі, што палац быў пабудаван у II стагоддзі пры рымскім імператары Андрыяне былым намеснікам правінцыі Панонія. Дзякуючы далейшым раскопкам удалося ўстанавіць, што тут, на беразе Дуная, знаходзіўся адзін з апорных пунктаў ваеннага і гандлёвага флота Андрыяна. Партовыя збудаванні ахоўваліся гарнізонам пехацінцаў у колькасці 500 чалавек.

Выкарыстоўваючы незвычайна нізкі ўзровень вады ракі, венгерскія археолагі адкрылі пад пластом ілу цагляны будынак даўжынёй 80 метраў, які добра захаваўся. Ён служыў, відавочна, складскім памяшканнем порту. Удалося адкапаць таксама цагляны мол, які акружаў док гавані.

Галасы падводных жывёл

Ці ведаеце вы, што падводны свет поўны гукаў? Вучонымі створаны спецыяльныя прыборы — гідрафоны, з дапамогай якіх можна вывучаць галасы падводных жывёл. У гэтай новай галіне навукі яшчэ многа недаследаванага, але і дасягнутыя вынікі ўяўляюць ужо вялікую цікавасць. Устаноўлена, што многія жыхары мора здольны рабіць і ўспрымаць характэрныя шумы. Для гэтага яны або маюць спецыяльныя органы, або выкарыстоўваюць дзейнасць органаў, прызначаных для іншых мэт. Так, креветкі выдаюць гук, які нагадвае трэск запаленых галінак сухога куста. Інтэнсіўнасць яго — звыш 30 дэцыбел, а спектр частот — ад 200 да 15.000 герц. У некаторых форм частоты даходзяць да 100.000 герц! Креветкі маюць на клешні выступ, які, уваходзячы ў адпаведную адтуліну, стварае шум. Амар валодае не толькі «органам гуку», але і асобным акустычным апаратам.

У рыб няма асобных гукавых органаў, але 31 сямейства розных парод рыб (каля 250 відаў) можа выдаваць разнастайныя гукі, выкарыстоўваючы для гэтага плавацельны пузыр. Адзін з відаў рыб можа «біць у барабан»: пад плаўнікамі такой рыбы размешчана зацягнутая скурай адтуліна, і рыба б'е плаўнікамі ў гэтую адтуліну, як у барабан. Іншыя рыбы скрыгочуць і стукаюць зубамі і т. п. Частоты «галасоў» рыб даходзяць да 4.800 герц пры высокай інтэнсіўнасці — звыш 100 дэцыбел.

Менш за ўсе, як гэта ні здаецца дзіўным, вывучаны «галасы» марскіх млекакормячых, хаця многія часта чулі рэзкія крыкі дэльфінаў, звонкі піск кашалотаў. Некаторыя зубастыя кіты выдаюць гукі трох розных відаў, адзін з якіх мае частату да 196 тысяч герц! Усім вядомая бялуга можа свістаць, мяўкаць і т. п.

У перыяд нерасту некаторыя рыбы выдаюць з перапынкамі ў 30 секунд гукі, падобныя на гул сірэны, — свайго роду «шлюбны кліч», які спыняецца пасля апладнення.

Несумненна, што многія падводныя жывёлы выкарыстоўваюць свае галасы для ўльтрагукавай эхалакацыі, як гэта робяць, напрыклад, лятучыя мышы.

У Мінску будуецца Палац навукі

Вясною 1958 г. у Мінску пачаліся вялікія работы па карэннай рэканструкцыі, расшырэнню і добраўпарадкаванню універсітэцкага гарадка. Цяпер будуецца буйнейшы будынак — галоўны корпус Беларускага Дзяржаўнага Універсітэта. У БДУ імя У. І. Леніна цяпер вучыцца 6 260 студэнтаў. У новым Палацы навукі змогуць адначасова авалодваць ведамі 4 000 студэнтаў толькі дзённага аддзялення. Тут размесцяцца фізічны і матэматычны факультэты з кафедрамі ядзернай фізікі, спектральнага аналізу, фізікі, оптыкі і інш. Тут будзе знаходзіцца цэлы рад кафедр грамадскіх навук і інш. Усе шматлікія кабінеты, лабараторыі, майстэрні будуць па-сучаснаму абсталяваны.

Тут будзе знаходзіцца геолага - мінералагічны музей і кнігасховішча на паўмільёна тамоў. Даўжыня Палаца навукі, выходзячага фасадам на плошчу У. І. Леніна, складзе каля 200 метраў. Агульны аб'ём будынка дасягне амаль 100 тысяч кубаметраў. Палац навукі будзе здадзены ў эксплуатацыю ў 1960 годзе. (ач)

Сэрца Камуніста

(Працяг са стар. 3)

што ж, гэта — не першы і не апошні этап. Мы яшчэ папрацуем!..

Зняў акуляры, палажыў іх у верхнюю кішэню кіцеля. Рэўматычныя рукі дрыжаць, як заўсёды, калі расхвалюешся. «Што ж я хацеў яшчэ сёння зрабіць?» — успамінае ён, паціраючы іх, шырока, цвёрда ступаючы па жаўтлява - чырвоных палавіцах. Ага! — успомніў. Падсеў да тэлефона і выклікаў пошту.

— Ало! Добры вечар! Гэта — Жалезняковіч. Прыміце, калі ласка, тэлеграму. Так. Баранавічы, Папова, 7, Царуку. Дарагі Валодзя... — ён падумаў трохі, падбіраючы словы. — Так. Дарагі Валодзя, — паўтарыў. — Сёння, калі мы адкрывалі помнік нашым баявым таварышам, ты быў, як заўсёды, з намі. Павел. Калі ласка, дзяўчына, паўтарыце. Так. Так. Правільна. Толькі не трэба двойчы «Дарагі Валодзя»: адзін раз будзе лепш. Ён усміхнуўся. — Дзякую. — Палажыў трубку і пакруціў ручку апарата — на адбой.

Ну што ж, цяпер — дахаты.

Домік сакратара стаіць недалёка ад райкома. Звычайны драўляны, пафарбаваны охрай домік на тры пакоі з кухняй і квадратным калідорчыкам. Многа такіх дамоў у нашых райцэнтрах і на ўскраінах большых гарадоў. Чыстыя вокны іх свецяцца ўвечары неяк вельмі цёпла, асабліва калі за імі відаць кветкі, кнігі і вясёлыя вочы дзяцей. Раней тут, у доме сакратара, нейкім цудам размяшчаўся дзіцячы сад. Прыехаўшы ў Любчу пяць год таму назад, Павел Арсеньевіч, пасяліўся ў значна большым доме, дзе жыў яго папярэднік, а неўзабаве — памяняўся з дзіцячым садам. Цяпер у большым доме шуміць, спявае, смяецца, заціхаючы толькі апоўдні, на «мёртвую гадзіну», дзетвара, а тут, навокал меншага дома, да самых марозаў пышна цвітуць вяргіні — белыя, жоўтыя, ружовыя, чырвоныя... І гаспадар вельмі любіць паказваць іх гасцям.

На стук у дзверы неўзабаве пачулася:

— Паўлік, ты?

— Я, дарагая, — адказаў ён з вечара цёплым, шчырым пачуццём.

Гэта — жонка, ціхая, сардэчная руская жанчына, верны друг яго, нястомны ахоўнік яго слабога здароўя.

— Ну што ты, ей-богу? Хоць бы ўжо сёння адпачыў! — сустрэла яна яго дакорам, але не вытрымала тону і, як дзяўчынка, молада засмяялася: — Усё роўна дацягнуў да дзвюх гадзін. Норма. Ну, ідзі, я падам табе чай.

— Я сам, даражэнькая. Не трэба. Ты лажыся.

Гэта — не тое, што «цвярозыя» называюць мяшчанскай сентыментальнасцю. Паўла Арсеньевіча жыццё біла вельмі доўга і няшчадна, і проста чалавечае шчасце прыйшло да яго толькі на пятым дзесятку гадоў. Падпольніцкая маладосць, трынаццаць год катаржнай панскай турмы, пасля — вайна, партызаншчына, і толькі ўжо тады добры лёс схамянуўся: высакародна і заслужана падараваў яму сапраўднага друга — Сусанну, арлоўскую дзяўчыну - партызанку, якая родным сонцам увайшла ў яго жыццё. Яна, а потым і Валодзька.

Сын спаў, прыпаўшы румянай шчакой да беленькай, нібы напоўненай вясёлымі снамі падушкі. Бацька нагнуўся да рукі малога, што ляжала на коўдры, асцярожна пацалаваў худыя цёплыя пальчыкі і асцярожна пайшоў да сябе.

Чай усё ж-такі падала яна сама. А ён, застаўшыся адзін, узяў з бітком набітай кніжнай шафы маленькі томік і, зноў надзеўшы акуляры, разгарнуў яго. Усміхнуўся. У гэтай шафе нямала ўжо кніг з аўтографамі пісьменнікаў, з якімі ён сустракаўся і тут, і ў Мінску. А вось такі, замежны аўтограф — толькі адзін: «Таварышу Паўлу Жалезняковічу, сабрату па польскіх турмах, герою падпольнай барацьбы — з пашанай і дружбай — Уладзіслаў Бранеўскі». Прабегшы вачыма па гэтых радках, ён зноў успомніў дзіўную сустрэчу з выдатным польскім рэвалюцыйным паэтам, вершамі якога зачытваўся яшчэ ў турме. Праз дваццаць год сышлася гара з гарою — асабіста яны пазнаёміліся толькі пазалетась у Навагрудку, на юбілеі Міцкевіча...

— Паўлік, а чай тым часам астыне, — пачуўся са спальні яшчэ не сонны, вечна вясёлы голас.

— Ужо канчаю. Перапісваю, — адказаў ён і засмяяўся, зноў успомніўшы аднаго са сваіх «залатых хлопцаў» ...Неяк, у верасні, калі ў кабінеце яго сабраліся па справе старшыні калгасаў, ён спытаўся, між іншым, чаму так зацягнулася справа з прадстаўленнем плана асенніх палявых работ. «У каго гатовы?» Большасць хлопцаў пакаянна прызналася кароткім словам «не». Толькі адзін Сакрэта схітраваў. «Канчаюць, — сказаў ён, нават і вокам не зміргнуўшы. — Ужо начыста перапісваюць...»

Чай яшчэ не астыў. Не прайшла і ахвота асвяжыцца добрым, так даўно знаёмым вершам польскага друга.

Было бзусім ціха, радасна, добра, але... Так, зноў вось вярнулася думка пра таго, каму нядаўна перадаваў тэлеграму:

Ах, Валодзя, Валодзя! Прыстаў ты, дружа, стаміўся, а я яшчэ тупаю. Калісьці было наадварот... Памятаеш?...

Сакратар задумаўся.

(Працяг будзе)

Хроніка БГ-КТ

7 студзеня ў вёсцы Новая Воля (Беластоцкі павет) у школе адбылося тэатральнае прадстаўленне. Арганізаваў яго вясковы беларускі мастацкі гурток. У праграме ставіліся п'есы — «Боты» і «Праветрылі».

З гэтым прадстаўленнем мясцовы драматычны гурток намераны выехаць у акалічныя вёскі.

*

4 студзеня ў Гарадскім аддзеле БГ-КТ у Беластоку адбылася нарада мастацкага эстраднага калектыву аддзела. Вырашана значна пашырыць праграму эстрады шляхам увядзення лёгкіх песенных нумараў і скетчаў.

*

Гарадскі аддзел БГ-КТ у Беластоку наладзіў 20 снежня 1958 г. сеанс савецкага фільма — «Ідыёт», выкананага паводле аднайменнага рамана Дастаеўскага.

Перад сеансам была паказана каляровая беларуская фільмовая хроніка аб турнэ хору «Шлёнск» па Беларусі. Прысутных было каля 200 асоб — членаў і сімпатыкаў Беларускага таварыства ў Беластоку.

(с. я.)

*

Дзякуючы стараннямі Праўлення Гарадскога аддзела БГ-КТ у Беластоку члены Беларускага таварыства ў горадзе маюць яшчэ адну магчымасць пастаянна знаёміцца з навейшымі савецкімі фільмамі. Менавіта гэтымі днямі ад кіраўніцтва Клуба аматараў савецкіх фільмаў пры кіно МО ў Беластоку атрымана каля 60 квартальных талонаў - карнетаў на штотыднёвыя сеансы савецкіх фільмаў.

(ся)

*

11 студзеня ў вёсцы Кляшчэлях (Сакольскі павет) адбылася вечарынка, арганізаваная мясцовым гуртком БГ-КТ. На вечарыне ставілася п'есы «Мікітаў лапаць» і „Papuć i wstyd".

Пастаноўкі адбыліся ў мясцовай школе і былі ўспрыняты вельмі сардэчна. Школа ў час вечарынкі была перапоўнена моладдзю вёскі і аколіцы.

Выдатную дапамогу гуртку БГ-КТ у арганізацыі вечарынкі аказала кіраўнічка школы Здзіслава Абухоўская.

Вельмі карысна кантрактацыя гароднiны

У месяцы кастрычніку мінулага года пчолараслінаводчы кааператыў «Вітаміна» ў Беластоку распачаў кантрактацыю гародніны, трускалак і парэчак.

Гэты кааператыў ахоплівае наступныя паветы: Беластоцкі, Сакольскі, Лапскі, Манецкі, Бельскі, Сямяціцкі і Гайнаўскі.

Кантрактацыя гародніны праходзіць добра. Сяляне ахвотна кантрактуюць цыбулю і капусту. Да гэтага часу план кантрактацыі выкананы на 40 прац. Слаба праходзіць кантрактацыя каляфёраў. Гэтую капусту можна садзіць на месцы сабранай ранней капусты, выкарыстоўваючы глебу два разы (хаця па капусце можа развівацца хвароба «капусная кіла»).

Прычынай таго, што кантрактацыя некаторай гародніны праходзіць слаба, з'яўляецца недахоп інструктараў - спецыялістаў, якія пераконвалі людзей у карысці кантрактацыі і навучылі б прадукцыі гародніны, што прычынілася б да шырэйшага развіцця вырошчвання гэтай культуры ў ваяводстве. Вырошчванне гародніны ў Беластоцкім ваяводстве слаба развітае, і таму трэба давозіць яе з іншых ваяводстваў. Кантрактацыя гародніны забяспечвае селяніну гарантыю рэнтабельнасці прадукцыі. Селянін, які падпіша кантрактацыю (умову) атрымоўвае пазыку на насенне і ўгнаенні на глебу пад кантрактаваную гародніну.

Як аплачваецца прадукцыя гародніны, паказваюць наступныя прыклады: Станіслаў Касабула з Канавалаў (Беластоцкі павет) пасадзіў у мінулым годзе памідоры на абшары 0,30 гектара. Памідоры пасадзіў 20 мая. У часе вырошчвання памідораў селянін іх 3 разы паматычыў. У месяцы жніўні сабраў 3 тоны памідораў, якія прадаў па 2,5 злотых за кілаграм. Увесь даход склаў 7.500 злотых.

Вырошчваннем памідораў заняўся таксама другі селянін вёскі Канавалы — Язэп Навумюк. Пасадзіў ён памідоры па сабранай бульбе на абшары 0.50 га. На зіму раллю зааraў, даючы 120 цэнтнераў гною. Вясною папружыніў, а пасля глебу пераараў рассеяў 50 кг азатняку і прыбаранаваў яго. У палове мая пасадзіў памідоры. У часе вырошчвання 3 разы матычыў. У канцы жніўня атрымаў плён — 4.000 кг. памідораў. Прададзеныя па 2,5 зл. за кілаграм памідоры прынеслі 10.000 злотых даходу.

З гэтага вынікае, што кантрактацыя дае вялікія даходы.

Дзеля таго сяляне павінны больш займацца вырошчваннем і кантрактацыяй гародніны, для сваёй карысці і дзеля пашырэння гэтай галіны сельскай гаспадаркі асабліва на Беласточчыне.

В. МІРОН

Выйшаў з друку Беларускі Каляндар на 1959 г.

У мінулым тыдні выйшаў з друку Беларускі Каляндар на 1959 г. Каляндар мае 64 старонкі большага фармату і выйшаў у тыражы 4.000 экз. Цана 5 зл.

Каляндар на Беласточчыне можна атрымаць у павятовых аддзелах БГ-КТ і ў пісьманосцаў. Можна таксама выпісаць яго ў Галоўным Праўленні Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку вул. М. Кюры - Складоўскай 7.

(мб)

Больш дбайнасці аб здароўі чалавека

З кожным годам у нашай краіне паляпшаецца камунікацыя. Нават глухія некалі дарогі, калі па іх пойдзець аўтобус ПКС, пачынаюць жыць па-іншаму.

Адначасова павялічваецца колькасць аўтобусных прыпынкаў, якія стаяць пад голым небам і сярод чыстага поля. Часта можна ўбачыць каля прыпынку ПКС групу людзей, якія ходзяць, як моклыя куры, па дажджы і нецярпліва чакаюць, калі врэшце прыдзе ПКС.

Хацелася б прыпомніць Установе Дзяржаўных Дарог, што трэба было б падумаць аб тым, каб на кожным прыпынку ПКС паставіць невялічкую будку, хаця з досак, у якой людзі, чакаючыя аўтобуса, маглі б схавацца ад дажджу, ці іншага некарыснага для здароўя чалавека надвор'я. Трэба ведаць, што здароўе — гэта рэч чалавеку найдаражэйшая, і трэба яго шанаваць лепш золата. Страціўшы яго, не так лёгка чалавека вярнуць. А страціць не так цяжка, вось хаця б на такім прыпынку ПКС-а.

Я. БЕРАЗОВЕЦ

Школа аховы здароўя

Справы аховы здароўя, справы асабістай гігіены, а таксама справы свядомага мацярынства — гэта комплекс праблем, якія моцна кульгаюць на вёсцы. Па ініцыятыве гуртка Саюза Сялянскай моладзі ў вёсцы Кнарыды (Бельскі павет) у хуткім часе пачне працаваць школа аховы здароўя. Будуць у Кнарыды прыязджаць з дакладамі медыцынскія работнікі і знаёміць насельніцтва з усімі справамі, звязанымі з медыцынай.

Таленавіты калектыў

У палове снежня м. г. у Бельску ў час семінара бібліятэкараў Беластоцкага ваяводства, працуючых у беларускім асяроддзі, выступіў хор і аркестр мясцовага беларускага агульнаадукацыйнага ліцэя. Мастацкі кіраўнік — Станіслаў Максімовіч. Кожны з прысутных захапляўся высокім узроўнем мастацкага выканання самадзейных артыстаў. У Беластоцкім ваяводстве ў школах няма роўных гэтаму мастацкаму калектыву. Трэба адзначыць таксама высокі ўзровень падбору рэпертуару, асабліва рэпертуару хору. Хор выконвае не толькі прыгожыя песні польскія і рускія, але, што галоўнае, — маладычныя беларускія песні. Сапраўды добра прапагандуе ён беларускую песню. Сакрэт поспехаў якраз і з'яўляецца ў тым, што ўмела падабраны рэпертуар. Многія прысутныя сцвярджалі, што рэпертуар Бельскага школьнага хору нават лепшы чым рэпертуар калектыву песні і танца пры ГП БГ-КТ у Беластоку.

М. Х.

Кнігарні „Дома Кнігі" атрымалі падручнікі па граматыцы беларускай мовы

Гэтымі днямі кнігарня пры вуліцы Кілінскага 10 у Беластоку атрымала 4.000 падручнікаў па граматыцы беларускай мовы для II і IV класаў. З гэтага 720 падручнікаў выслана ўжо да кнігарні ў Бельску.

1.400 экземпляраў граматык беларускай мовы атрымала кнігарня ў Гайнаўцы.

У іншыя кнігарні падручнікі будуць высылацца па запатрабаваннях.

У бліжэйшы час будуць прысланы і іншыя падручнікі для беларускіх школ.

У ПОМ-е ў Нарве

Якая выгода з гэтай грэмлярні. Ужо не трэба сялянам з Нарвы ехаць за 36 км у Бельск часаць воўну.

На здымку: В. Асташэўскі з Макаўкі чэша воўну. Побач стаіць механік І. Васілеўскі.

Фота — а. а.

Тэорыя і практыка

Ці ведаеце, што гэта такое гурткі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, і што яны робяць у Гайнаўскім павеце?

Гурткі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі — гэта кузня вясковай моладзі, у якой гэтая моладзь восенню і зімою здабывае веды на вячэрніх курсах. Моладзь навучыцца добра гаспадарыць.

Нядаўна зарэгістравана 13 новых гурткоў. Якія канкрэтна веды здабывае моладзь на гэтых курсах?

— Веды па агратэхніцы, вырошчванню гародніных раслін і жывёлагадоўлі.

Што можна сказаць аб выніках працы сельгасгурткоў?

Летам 1958 г. слухачы практычна выкарысталі набытыя веды. Вынікі атрымаліся выдатныя.

МІКОЛА ЯНОЎСКІ з вёскі Старое Бярозава на палетку велічынёй у 100 квадратных метраў сабраў 225 кілаграмаў карэння кармавых буракоў і 80 кг. лісця.

ЯНКА КІЧКАЙЛА з вёскі Дубіны сабраў па 430 цэнтнераў бульбы з гектара.

НАДЗЯ РАМАНЮК з Навакорніна на сваім палетку велічынёй у 200 квадратных метраў выгадавала 700 кілаграмаў карэння кармавых буракоў і 240 кг. лісця.

ЛЮБА ШВАРЦ з Навакорніна з такога ж палетка сабрала 800 кілаграмаў карэння і 260 кілаграмаў лісця кармавых буракоў.

Можна было б так пісаць і пісаць аб гэтых выдатных выніках. Факты выразна паказваюць на тое, што навука не пайшла на марнасць. Варта вучыцца, і павінен вучыцца кожны.

Сельскагаспадарчыя гурткі, як бачым, даюць вялікую карысць, трэба толькі з ахвотай уступаць у іх. Такім чынам, кожны мае магчымасць стаць выдатным гаспадаром і выканаць заданні, якія ставіць перад сельскай гаспадаркай XII Пленум.

(аа)

Так выконваюцца прынятыя абавязацельствы

Грамадская рада ў станцыі Валілы прыняла некалькі важных абавязацельстваў у гонар III з'езду партыі.

Як праходзіць рэалізацыя прынятых абавязацельстваў?

У вёсцы Грыбаўцы бяздзейна стаяла цагельня прэзідыума Ваяводскай Рады народовай у Беластоку. Грамадская рада пераняла ў свае рукі цагельню. У гэтай цагельні наладжваецца выпальванне цэглы гаспадарчым спосабам (без датацыі дзяржавы) на пабудову клуба ў Грыбаўцах, Валілах-станцыі і Дзерняково, дзе разам будуць будавацца і пажарныя рэмізы.

Апрача пабудовы клуба, сяляне Грыбаўцоў прынялі доўгатэрміновае абавязацельства — выканаць гаспадарчым спосабам меліярацыю лугоў на суму 100 тыс. злотых.

(аа)

Чын вёскі Залукі

У перадз'ездаўскі чын уключаецца штораз больш вёсак. У апошні час сяляне вёскі Залукі ў гонар III з'езду абавязаліся пабудаваць дарогу даўжынёю 600 метраў.

Кошт пабудовы дарогі складае 328 тысяч злотых. Усе нефаховыя работы на суму 180 тыс. зл. выконваюць сяляне, а астатнія кошты пакрые аддзел дарожнай камунікацыі.

(аа)

Гр. УЛЬЯН ГОЛУБ — Елянка. Мы вельмі рады, што вы так шчыра да нас пішаце. Думаем, што будзеце пісаць часцей аб справах, якія вас турбуюць. Дзякуем за пр...

Ніва

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok. M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł., rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich z wyjątkiem krajów demokracji ludowej należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 1-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkł. 5.000 Bltk. P-1

Усякая ўсячына

Каштоўная памылка

Адзін жыхар Лос-Анжэласа падаў у суд на аптэку, якая памылкова прылепіла не тыя этыкеты на бутэлькі з лякарствам. Дзякуючы гэтай памылцы ён доўгі час націрраў сабе лысіну жалудачнымі каплямі, а піў каплі на рост валасоў. Праўда лысіна засталася лысінай, а ў жываце валасы не выраслі, але як тлумачыў перад судом пакрыўджаны, каплі на рост валасоў выклікалі такі страшэнны апетыт, што прычыніліся да значных выдаткаў на ежу.

Небяспечная зброя

Карныя кодэксы ведаюць злачынства — пашкоджанне цела пры дапамозе небяспечнай зброі. Нямала ламаў сабе галаву ў суве з гэтым суд у Канстацы, які мусіў вырашыць, ці гэткай зброяй з'яўляюцца пазногці жанчыны. Суд канчаткова прызнаў, што пазногці жанчыны гэта небяспечная зброя.

Рэкорд у аддаванні крыві

Жыхар Рыма Анзэльмі Альфрэда нядаўна паддаўся тысячнай трансфузіі крыві. Разам ён аддаў ужо 600 літраў крыві.

Альфрэда спажывае штодзень 700 гр. сырога мяса і выпівае 2 літры віна.

Аматар выстаўкі

Нядаўна на сусветную выстаўку ў Брусэлі з'явіўся 82-гадовы Франц Тэтор. Ён прайшоў пехатой 1.200 км, каб пабачыць выстаўку. Вышаўшы з Вены, ён штодня праходзіў прыблізна 35 км. на працягу 8 гадзін.

І гэтак бывае

Дарожная паліцыя ў Капенгагене затрымала аўтамабіль, які ехаў за шыбка, кідаючыся з аднаго боку вуліцы на другі. Як жа яна была здзіўлена, калі мусіла браць пробу крыві, а пасля адбіраць права кіравання аўтамабілем у свайго начальніка — шэфа дацкай паліцыі Поўля Брондта.

Фальшывая трывога

Настойлівы голас трывожнага званка мабілізаваў хутка пажарнікаў гор. Пасагэна, якія з выццём сірэны ехалі на месца пажару. Пажару ніякага не было, а пры кнопцы трывожнага званка стаяла старая жанчына, націскаючы час ад часу кнопку.

«Чорт знае, што такое, — сказала яна, пажарнікам. — Столькі часу націскаю кнопку, а ліфт не спускаецца».

Пасля стыпендыі

— Слава Богу, аддаў даўгі, а цяпер падумаю, дзе пазычыць?

(мл)

Конь з бракамі

Хітры купец хацеў прадаць аднаму гаспадару каня. Конь той меў многа бракаў. Гаспадар гаворыць купцу:

— Гэты конь кульгавы!

— Гэта не важна — ён у салдаты не пойдзе.

— Ён жа сляпы!

— Ён чытаць газет не патрабуе.

— Дык і языка ў роце няма!

— Навошта яму язык? Ці ён адвакат?

(сл)

Салдат і дзяўчына

— Верачка, што б ты зрабіла, калі б я цябе пацалаваў?

— Крычала б: «Мамачка... мамачка...!»

— І што з таго было б?

— А нічога, бо мамачкі няма ў хаце.

(сл)

У бальніцы

— Што нарадзіла мая жонка, сына?

— Не, — адказвае медсястра.

— Дачку?

— Не.

— То што нарадзіла, сапраўды?

— Блізнюкоў.

Малаток

— Ну, што, ці добра б'е твой новы малаток?

— Добра! Сёння з паліцы зваліўся, жонцы галаву і пяць місак пабіў.

С. М.

Малітва

Па вёсцы хадзіў жабрак. Адзін гаспадар даў яму некалькі злотых і кажа:

— Дзядку, маліцеся, каб Бог даў дождж, бо я ўжо спратаў сена з сенажаці.

Калі зайшоў да другога гаспадара, той даў тэксама грошай. Потым кажа:

— Гаварыце малітву, дзядку, і прасіце пагоды, бо на дождж збіраецца. А я яшчэ хачу сена высушыць. Выйшаў дзед на дарогу і голасна моліцца:

— Божа, дай гэтаму добраму чалавеку пагоду, а другому добраму чалавеку — дождж!

(сл)

— Вэгу памантуеш?

— Агаі Чамусьці балкадна важыць пачала...

Цыбулька пачырванела

Скапаў дзед градку, граблямі пакорпаў. Пасадзіла бабка на гэтай градцы ўсякую ўсячыну, а разам з тым і цыбульку. Дожджык градку палівае, сонейка грэе. Вырасла цыбулька вялікая на дзіва, беля-белая, як тварык дзяўчыны.

Сабрала бабка цыбульку і панесла прадаваць у ГС. Там на цыбульку падзівіліся, паставілі ў фактуры «I сорт» і заплацілі бабцы як трэба. Потым бухгалтар пакляпаў лічыльнікамі, дадаў нацэнку і паехала цыбулька ў прадпрыемства скупу агародніны.

Бухгалтар канторы ўбачыў фактуру «магазін прыняў» і крыкнуў з радасцю: «Цыбулька! З новага ўрабжаю!» Потым схапіў арыфмометр і стаў накручваць лікі: расходы па прывязенню цыбулькі, складовы кошт, нацэнка канторы, устаноўлены заход... Калі арыфмометр супакоіўся, цыбулька надумалася пыхліва, даведаўшыся, колькі яна каштуе. Праз некаторы час цыбульку закупіў гарадскі гандаль МГД. Тут бухгалтар падсунуў электрычную лічыльную машыну, пагуляў пальцамі па клавішах, машына забурчэла, як дварняк, забегалі белыя цыфры ў акенцах машыны.

Да цаны цыбулькі дайшлі расходы па нарыхтоўцы, нацэнка на сабекошту, працэнты страхавання порчы фруктаў, заход МГД і ў канцы канцоў цыбулька атрымала рознічную цану. Выставілі цыбульку на акне ў краме, цану паказалі.

Цыбулька злёгку паружавела, ёй самой аж непрыемна стала (цыбулька была скромная, саромілася, што яе пераацэньваюць). Потым да акна крамы падышла работніца з кошычкам. Яна паглядзела на цыбульку і задумалася, стараючыся ўспомніць, што гэта такое. — З выгляду — родная цыбулька, а па цане апельсіны нагадвае, — думала.

Сёння ёсць столькі паслядоўнікаў Мічурына, якія займаюцца гібрыдызацыяй, адкуль жа было ведаць простай работніцы, хто прычапіў нашай цыбульцы цану апельсінаў?!

На жаль у нас робіцца гэткае, і не толькі з цыбулькай. Гандлёвыя арганізацыі абяцаюць прывезці бананы з Афрыкі. А ці не лепш было б закупіць афрыканскую цыбульку? А восьбудзе таннейшай.

Дзядзька Лявон.

Філасофская крама „Мудрачарпаліца"

(Купляем і прадаем дысцыпліну)

Быў цар сляпы на адно вока. У яго быў лоўкі мастак, і цар шукаў прычыны прыдзерціся да яго.

— Жадаю, — прыказаў ён, каб ты напісаў мой партрэт, але кропка ў кропку падобны да мяне.

Мастак падумаў: — Вось надышоў дзень маёй згубы! Калі я намалюю яго крывым, ён павесіць мяне: «як ты мог асмеліцца!» Калі намалюю бачачым на абое вочы, — адсячэ галаў: «непадобны да мяне!»

Ён знайшоў такі выхад: намаляваў аленя, даў у рукі цару ружжо, закрыў яму сляпое вока, быццам цар цэліцца, і паднёс партрэт цару. Такім чынам цар не мог прыдзерціся да мастака, і той выратаваўся.

Ходзіць дзеўчына па воду

Словы *А. Русака.*

Мелодыя *Р. Галсвасцікава*
Запіс *Г. Цітовіча*

Паліць маці рана ў печы,
Ухаджваецца сама.
А дзяўчына ваду носіць
І упынку ёй няма.

— Ты скажы, мая дачушка,
Што з вадой будзеш рабіць!
— Трэба ж, мамка, мне сягоння
Усю бялізну перамыць.

— Вось памыла б ты і заўтра.
Лепш паслухай ты мяне.
— Заўтра ў клубе вечарынка
Ды не будзе часу мне.

— Ці ж то мала ёсць, дачушка
І другой работы ў нас?
— Трэба ж, мамка, мыць падлогу,
Прынясу яшчэ ў запас.

Ходзіць дзеўчына па воду
Маці ў толк не дабярэ.
Што калодзеж той з вадою
У мілога на двары.

Ой ты, хлопец сінявокі,
Ці не чуеш ты бяды?
Забяры дзяўчыну замуж,
Бо пакіне без вады.

Рак і Мянтуз

Надзеючы адведаць свежай рыбы
Рашыў стары вусаты рак:
Пад куст залез—ну хоць бы там адна...
І, клюшнямі узняўшы глей са дна,
Да мянтузовай прыімчаў сялібы
І мовіў так:
— Суседзе мой, бяда!
Зірні, як скаламучана вада —
Ізноў ганяюцца за вамі, мянтузамі,
З таптухамі ды з невадамі».
— «Дык як жа, дабрадзей мой, быць,
Як мне жыццё сваё абараніць? —
Мянтуз устрапянуўся ўвесь
з перапалоху. —
Ты ж больш пражыў — парай!..»
Рак спачувальна прымасціўся ўскрай:
— «Я тут... А ты ў пячурку лезь патроху.
А будуць пагражаць, то я, ў сваю чаргу,
Свайго жыцця не пашкадую, зберагу»..
Даверлівы Мянтуз паслухаў Рака:
Забіўся у закутак, скруціўся ў скрутак—
Няма дзе й павярнуцца небараку...
А тут яшчэ адна бяда:
З запасаў вышла ўся яда.
— Пусці, — ён просіць Рака, — у ваду
Пячурку новую сабе знайду...»
— О, не-е-е! Хіба не ведаеш, сабрат,
Што ракі не паўзуць назад?
Абараняў цябе, каб не злавіў хто там,
Цяпер шчыпаць цябе патроху буду сам

Такую ж тактыку, як рак той —
«дабрадзей».
Надзвычай часта ў ход цяпер пускаюць
Захопнікі — паны з-за акіяна:
Спярша даверлівых людзей
Пагрозай неіснуючай пужаюць,
Пасля ж агідныя свае здзяйсняюць
планы.